

Konsekvensutredning med anledning av förslag till Statens jordbruksverks nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd

Denna konsekvensutredning följer Tillväxtverkets mall.

A Allmänt

Vad är det här för dokument?

I den här konsekvensutredningen förklarar vi hur Jordbruksverkets förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd kommer att påverka lantbrukare, landsbygden och miljön. Vi beskriver även på vilket sätt kommuner och landsting påverkas. Denna föreskrift har varit på samråd och remiss tidigare och innan den kan beslutas ska förslaget på nya föreskrifter och allmänna råd återigen skickas på remiss.

Konsekvensutredningen börjar med en inledning som förklarar varför Jordbruksverket föreslår den här föreskriften och vilka ersättningsformerna är. Därefter förklarar Jordbruksverket hur de föreslagna bestämmelserna påverkar lantbrukarna och lantbruksföretagen. Det finns en förklaring för varje område eller för grupp av bestämmelser. Områdena förklaras i den ordning som de kommer i förslag till föreskriften.

Sveriges nya landsbygdsprogram 2014-2020

Inom EU har vi en gemensam jordbrukspolitik. Den gemensamma jordbrukspolitiken innehåller flera olika delar. En av delarna är landsbygdsprogrammet där miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd ingår.

Sverige har tagit fram ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014-2020. Detta programförslag har nu beslutats av kommissionen. Kommissionen är de som fattar beslut om förslag till program sedan får införas i respektive medlemsland.

Landsbygdsprogrammets övergripande mål

Det nya programmet omfattar perioden 2014-2020 och har som övergripande mål att stödja en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden i Sverige. Landsbygdsprogrammet ska ge lönsamma och livskraftiga företag, aktiva lantbrukare som ger oss öppna marker med betande djur och en modern landsbygd. Programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU. Det finns 36 miljarder kronor i landsbygdsprogrammet under perioden 2014-2020.

Det nya landsbygdsprogrammet är målstyrt i större utsträckning än det tidigare. Det finns mål på EU-nivå samt på nationell och regional nivå. Det övergripande målet Smart och hållbar tillväxt för alla, finns i den gemensamma strategin Europa 2020. Landsbygdsprogrammet 2014–2020 består av 6 stycken så kallade prioriteringar som är gemensamma för EU-länderna.

Prioritering 1 - Främja kunskapsöverföring och innovation inom jordbruk och på landsbygden

Prioritering 2 - Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik.

Prioritering 3 – Förbättra djurvälståndet, riskhantering i jordbruket och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter.

Prioritering 4 – Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jordbruket.

Prioritering 5 – Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidneutral och klimattålig ekonomi inom jordbruks- och livsmedelssektorn.

Prioritering 6 – Främja social utveckling, bekämpa fattigdom och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden.

Till varje prioritering finns tillhörande fokusområden, sammanlagt 18 stycken. De stöd och ersättningar som kommer att gå att söka inom nya landsbygdsprogrammet ska passa in i minst ett av de 18 fokusområdena.

Mer information om det nya landsbygdsprogrammet finns på Jordbruksverkets hemsida www.jordbruksverket.se

Vilka regler och ersättningar handlar föreskriften om?

Det nya landsbygdsprogrammet införs genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 och började gälla den 1 januari 2014. När landsbygdsprogrammet införs i respektive medlemsland måste det finnas klara regler om vad som gäller för de områden som inte regleras av EU eller på svensk förordningsnivå. Detta görs genom bland annat de här föreskrifterna och allmänna råden.

I förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling kommer det på ett övergripande sätt framgå vilka regler som gäller på övergripande och nationell nivå.

Jordbruksverket föreslår genom dessa föreskrifter och allmänna råd, regler för miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd.

Detta förslag till föreskrifter och allmänna råd innehåller de ersättningar och stöd som var möjliga att söka 2015.

Regler och villkor för ytterligare ersättningar som planeras vara möjliga att söka 2016 kommer vi att skriva föreskrifter om under senare delen av 2015 och början av 2016.

Utöver dessa föreskrifter och allmänna råd finns även föreskrifter om stödmyndigheternas handläggning respektive om ansökan om stöd.

1. BESKRIVNING AV PROBLEMET OCH VAD MAN VILL UPPNÅ

Vi föreslår föreskrifter och allmänna råd som omfattar följande stöd och ersättningar:

- betesmarker och slåtterängar
- restaurering av betesmarker och slåtterängar
- fåbodar
- vallodling
- skötsel av våtmarker och dammar
- ersättning för omställning till ekologisk produktion
- ersättning för ekologisk produktion
- kompensationsstöd

Vi förslår även att föreskrifterna ska omfatta vilka regler som gäller vid villkorsfel.

Notera att ersättningarna till ekologisk produktion inte längre räknas som miljöersättningar. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, art. 28 och 29, framgår det att ersättningar till ekologisk produktion och miljöersättningar är olika åtgärder. Det innebär att miljöersättningarna och ersättningarna till ekologisk produktion har olika syften och fokusområden i landsbygdsprogrammet med olika grundläggande regler.

Fortsättningsvis i denna utredning menar vi både ersättning för ekologisk produktion och ersättning till omställning till ekologisk produktion när vi skriver *ersättningarna för ekologisk produktion*.

Tidigare kompensationsbidrag benämns numera för kompensationsstöd.

När det gäller kompensationsstödet så är det ingen förändring mot tidigare. Det kommer även fortsättningsvis att vara en enskild åtgärd, enligt art. 31 i ovan nämnda förordning.

Som en del av förenklingsarbetet har vi i föreskriften separata kapitel för de olika ersättningsformerna. Vi har en förhoppning om att det ska underlätta vid läsningen och vid hänvisning till regelverket i olika sammanhang.

1 kap. Generella bestämmelser och definitioner

I-2 §§ Första kapitlet 1 § innehåller bestämmelser om vilka ersättningsformer som föreskriften och de allmänna råden omfattar. Vissa begrepp som används i föreskriften definieras i 2 §. Några definitioner är nya och andra är samma som i tidigare gällande föreskrifter.

De nya definitionerna är för betesmarker och slåtterängar, blockdatabas, djurenhet, ekologisk produktion, fäbodssäsong, jordbruksmark, naturliga impediment, omställning till ekologisk produktion och åkermark.

Konsekvensutredningen behandlar inte alla definitioner i förslag till föreskrifter och allmänna råd utan endast definitionerna för betesmark och slåtterängar och åkermark. Definitionen från åkermark är samma definition som återfinns i Statens jordbruksverks föreskrifter om (SJVS 2014:41) om direktstöd.

Definition av betesmark

Sverige har under flera år arbetat för att påverka de delar i EU-regelverket som styr betesmarksdefinitionen. Målet i detta arbete har varit att reglerna för betesmarker inom gårdsstödet ska vara samma som reglerna för betesmarker med särskilda värden i landsbygdsprogram 2007-2013. EU-reglerna har nu ändrats i en önskvärd riktning. Kommissionen har vid utformandet av den nya metoden ”pro rata” tagit hänsyn till de önskemål som Sverige hade.

Det finns två viktiga syften med förändringen av definitionen för betesmark och slåtteräng inom landsbygdsprogrammet 2014-2020. För det första måste definitionen av betesmark och slåtteräng ändras för att stämma överens med det nya EU-regelverket. Det är viktigt att reglerna är stabila och avstämda med kommissionen så risken för finansiella korrigeringar minimeras. För det andra har en viktig princip varit att det för betesmark respektive slåtteräng inte ska vara skillnader i definitionen mellan olika stödformer eller mellan definitionerna för betesmarker eller slåtterängar med allmänna eller särskilda värden.

Den enda skillnaden mellan gårdsstöd från 2015 och landsbygdsprogrammet 2014-2020 ska vara att det får ingå fler typer av betesmarker och slåtterängar i landsbygdsprogrammet såsom mosaikbetesmarker, alvarbete, skogsbete, gräsfattiga marker samt fäodsbete. Dessa marker benämns nedan med samlingsnamnet specialklasser. I och med ökade krav på kvaliteten på referensarealerna i blockdatabasen har samtliga klasser förtydligats med gränser för ytor som saknar gräs, örter och ris.

Förslaget bygger på samma principer som i tidigare definition. Av de olika varianterna av betesmarksdefinition som finns idag är förslaget mest likt dagens definition för betesmarker med särskilda värden inom landsbygdsprogrammet 2007-2013. Detta eftersom trädräkningen är borttagen och det tillåts ett större inslag av buskage och naturliga impediment. Precis som tidigare är ett av grundkraven att det ska finnas en markvegetation som är duglig som foder.

Tidigare definitionen av betesmark och slåtteräng i programperiod 2007-2013 innebar i många fall krav på trädräkning. I programperiod 2007-2013 var det även olika krav inom definitionen på betesmarker med allmänna värden respektive betesmarker med särskilda värden. Tidigare definition av betesmark och slåtteräng var dessutom olika i gårdsstöd och miljöersättning i landsbygdsprogrammet 2007-2013 eftersom betesmarker och slåtterängar med särskilda värden inte omfattades av trädräkningen. Nackdelarna med lösningen i programperioden 2007-2013 är att samma skifte kan ha olika arealer för gårdsstöd och

miljöersättning samt att regelverket är komplext och beroende av vad lantbrukaren söker för kombinationer av stöd och ersättningar.

Definitionen i programperiod 2007-2013 ger ofta ändring av arealen vid en röjning eller vid igenväxning. Det innebär att blockdatabasen känns instabil. En annan nackdel är att många av de inslag som anses vara naturligt förekommande i en betesmark i Sverige måste ritas bort från skiftet. Dessa inslag är ofta det som i hög grad bidrar till den biologiska mångfalden och variationen i landskapet.

Enligt EU-kommissionens nya riktlinjer för gårdsstödet kan medlemsländerna välja mellan två metoder för att bestämma den stödberättigande arealen för en betesmark. Den ena är trädräkning kombinerat med mycket snäva regler för bortritning av buskar och naturliga impediment. Jordbruksverket anser att det är olämpligt att använda denna metod eftersom det skulle innebära en osäkerhet för lantbrukarna, missgynna den biologiska mångfalden och minska arealen godkänd betesmark. De många noggranna mätningarna som skulle krävas skulle dessutom skapa en instabil blockdatabas och vara dyra att administrera.

Den andra metoden heter ”pro rata”. Jordbruksverket föreslår att Sverige tillämpar denna metod. Pro rata metoden innebär att trädens antal är av underordnad betydelse. Istället för trädräkning och noggrann inritning av interna element såsom buskage och naturliga impediment används en proportionell reducering av arealen. Eftersom gränserna inom denna metod är generöst satta kommer de flesta betesmarker och slätterängar att få ersättning för hela sin areal. Det är endast de särskilt definierade elementen som omfattas av pro rata. För övriga element såsom, byggnader och dammar med mera, föreslås inga förändringar vilket innebär att det är andra regler för bortritning av dessa element. Pro rata metoden beskrivs i 1 kap. 3 §.

Användningskravet i betesmarksdefinition ändras i och med den nya definitionen. Orsaken är att aktivitetskraven i gårdsstödet inte får vara produktionsdrivande på grund av krav från WTO och EU-kommissionen. Därför får Sverige inom gårdsstödet inte ställa krav på odling av jordbruksmark eller att betesmarkerna ska betas. Om marken redan är klassad som betesmark måste putsning tillåtas som aktivitetskrav inom gårdsstödet. Inom miljöersättningen är förslaget att för betesmark ha samma krav inom definitionen som direktstödsföreskriften har. Det är dock högre krav på skötseln för att få ett miljöersättningsåtagande. För slätterängar har kravet på borttagande av skörd samt redskapskrav tagits bort ur definitionen men finns kvar inom skötselvillkoren. För specialklasserna är användningskraven oförändrade.

För mark som ännu inte är klassad som betesmark krävs dessutom något utöver putsning som visar att marken är jordbruksmark. Enligt föreskriftsförslaget ska dessa marken ha tydliga inslag av hävdgynnade arter eller ha höga natur- eller kulturvärden. I normalfallet innebär det att den nya marken ska vara betad eller skötas som slätteräng för att klassas som detta i blockdatabasen. Utöver detta kan även andra tydliga tecken på hävd beaktas. Däremot finns inga krav på att den hävdgynnade floran måste ha höga naturvärden. Detta måste även klargöras

genom de olika instruktionerna för hanteringen och i information till lantbrukare. Som ny mark räknas all mark som inte har ägoslaget betesmark i blockdatabasen.

Tillsammans med ändringarna i åkermarksdefinitionen är syftet att skapa mer stabilitet i ägoslagsbedömningarna samt att hindra åkermark från att klassas som betesmark.

Syftet med förslaget är även att definitionen ska bli lättare att förstå och tillämpa för såväl lantbrukarna, handläggare på länsstyrelserna och fältpersonal. Det innebär också att det blir lättare för myndigheten att göra rätt. På detta sätt vill vi kunna ge en bättre service och förenkla för kunden så mycket som möjligt då blockdatabasen kommer att hålla en högre kvalitet och dessutom vara mer stabil med mindre gråzoner och färre onödiga ändringar av arealer.

Med den föreslagna lösningen tillåts ett större inslag av buskage och naturliga impediment vilket generellt är positivt för den biologiska mångfalden och variationen i landskapet. För den enskilda marken kan detta dock innebära både positiva och negativa effekter på den biologiska mångfalden till exempel eftersom de enskilda buskagens värde inte provas individuellt. Blockdatabasen blir mer stabil eftersom endast element som är större än 0,05 hektar ritas bort. Eftersom reduceringen av arealer görs först vid 10 procent täckningsgrad och sedan i fasta intervaller bedömer Jordbruksverket att relativt få marker påverkas samtidigt som förändringar märks först när någon av gränserna överskrids/underskrids.

Den största nackdelen med förslaget är förändringen i sig. Reglerna för betesmarker upplevs av allmänhet och lantbrukare som något som ständigt förändras vilket skapar otrygghet och förvirring. Det förslag som nu läggs är tänkt att vara långsiktigt och enkelt.

Dessutom finns negativa effekter som beror på att vi måste anpassa definitionen till de synpunkter som Sverige fått från EU-kommissionen i samband med revisionsbesök. Dessa förändringar innebär att vissa värdefulla landskapselement inte längre kan ingå i sin helhet utan måste ingå i pro rata-bedömningen. Det bedöms påverka väldigt få marker. Möjligheten att låta ersättningsberättigande element ingå i arealen kommer också att försvinna för gårdsstödet.

Ersättningsberättigande element kan därför inte finnas kvar inom miljöersättningen i landsbygdsprogrammet 2014-2020 om en gemensam definition ska uppnås. Jordbruksverket har därför valt att inte ge möjlighet att använda sig av ersättningsberättigande element. I blockdatabasen finns idag 160 stycken ersättningsberättigande element. Av dessa är ca 100 stycken större än 0,05 hektar. De ersättningsberättigande elementen innehåller bland annat hässlen, trädjungar, hällar med artrik flora, brynmiljöer och fuktiga områden. Övervägande del av strukturerna kopplas till förekomst av en hotad art eller en möjlig spridningsväg eller livsmiljö för en hotad art. Konsekvensen är att de ersättningsberättigande element som är mindre än 0,05 hektar kommer att ingå i skiftena. De ersättningsberättigande element som är större än 0,1 hektar kan i många fall utgöra egna skiften med någon av specialklasserna inom

landsbygdsprogrammet. De element som är mellan 0,05 och 0,1 hektar kommer att ritas bort från skiftet ifall marken inte klarar betesmarksdefinitionen.

En annan nackdel är att för betesmarker och slåtterängar med särskilda värden inom miljöersättningen blir reglerna mer begränsande på grund av anpassningen till en gemensam definition. Buskage och enskilda naturliga impediment som är mellan 0,05 och 0,1 hektar får inte längre ingå i arealen och mindre buskage ska ingå i pro rata. Detta gör att en liten andel av betesmarkerna och slåtterängarna med särskilda värden kommer att få en reducerad areal inom miljöersättningen. Marker med permanent vatten som betas, så kallad "blå bård", kan inte heller finnas kvar inom betesmarker och slåtterängar med särskilda värden. En stor andel av dessa marker kan enligt förslaget istället ingå i gräsfattiga marker. Även brynmiljöer som inte uppfyller kraven för betesmark eller slåtteräng kan ingå i gräsfattiga marker om det uppfyller kriterierna för gräsfattiga marker och kan utgöra ett eget skifte.

För specialklasserna skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmarker, gräsfattiga marker och fåbodbete har definitionen inte ändrats lika mycket som för betesmarker och slåtterängar. De ändringar som har gjorts innebär framförallt förtydliganden. I specialklasserna kommer arealen inte behöva reduceras genom tillämpning av pro rata. Vid beräkning av ersättningsnivåerna för dessa specialklasser har hänsyn tagits till dessa markers karaktär och svagare fodervärde.

I förslaget har fåbodbete som berättigar till kompensationsstöd definierats särskilt. Det är samma fåbodbete som också berättigar till gårdsstöd. Skillnaden är att övrigt fåbodbete samt skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark och gräsfattiga marker enbart räknas som ägoslaget betesmark inom miljöersättningen men inte inom gårdsstöd, kompensationsstöd och ersättningarna för ekologisk produktion. Orsaken är att det på EU nivå gjorts begränsningar för vilka marker som kan räknas som jordbruksmark för kompensationsstöd och ersättningarna för ekologisk produktion.

De ändrade kraven för specialklasserna kan innebära att arealen kan behöva minskas något om marken innehåller stora sammanhängande områden som var och en är större än 0,1 hektar utan gräs, örter eller ris. Som exempel ska inte långa slingrande stråk av naturliga impediment inuti skiftet räknas som sammanhängande områden. Däremot ska alltid ytterkanterna justeras. Det innebär till exempel att hållar eller sandområden som gränsar mot havet eller täta dungar utan fodervärde som gränsar som skogen alltid ska ritas bort. Det är viktigt att påpeka att när man bedömer om en yta behöver ritas bort ska man utgå från att det är olika krav på markens karaktär i de olika markklasserna.

Grundkonstruktionen av definitionerna bygger dock på marktäckning även i dessa markklasser. Detta får till följd att kommissionens riktlinjer för mätning av arealer måste följas så långt det är möjligt. Att tillåta större ytor än 0,1 hektar med mark som saknar gräs, örter eller ris är därför mycket riskabelt.

Ytterligare en förändring från programperiod 2007-2013 är att procentbegränsningen av naturliga impediment på skogsbeten har tagits bort. Det

innebär att skogsbeten med ett stort inslag av naturliga impediment inte kommer att klassas som mosaikbetesmark utan ligga kvar som skogsbeten.

Förändringarna för skogsbete och alvarbete är generellt sett små. Föreskriftsförslaget innebär ett förtydligande sedan programperiod 2007-2013 vad som menas med alvarbete. Det ska vara alvarmark på Öland och Gotland. På marken ska det växa gräs örter eller ris men marken ska som helhet ha sämre fodervärde än en vanlig betesmark, även om det på ett alvar finns partier som växer bättre eller sämre. Efter synpunkter har vi ändrat föreskriften så att gräsfattig mark aldrig är aktuellt på alvarmark på Öland och Gotland och mosaikbetesmark inte alls är aktuellt på Öland eller Gotland.

För mosaikbetesmark och gräsfattiga marker är den stora förändringen att det nu är två markklasser och att dessa betesmarkstyper inte längre ingår i utvald miljö. Ytterligare en skillnad är att markerna inte längre behöver uppfylla länens egna kriterier. Den föreslagna definitionen avgränsar därför tydligare vilka marker som kan klassas som mosaikbetesmark och gräsfattiga marker.

Mosaikbetesmarker motsvarar betesmarker med särskilda värden som har ett stort inslag av naturliga impediment, värdefulla landskaps-element eller buskar som inte består av igenväxning. I mosaikbetesmark ingår bland annat marker med stort inslag av hällar, berg i dagen och sandstäpp.

I gräsfattiga marker ingår marker som har höga naturvärden kopplade till ett relativt tätt träd- och buskskikt samtidigt som naturvärdena är beroende av hävd, till exempel hassellundar och andra lövträdsmiljöer. Träd- och buskskiktet medför att marken som helhet inte kan uppfylla den vanliga definitionen med avseende på fodervärde. Marker som vuxit igen och där naturvärdena gynnas av en restaurering ingår inte i gräsfattiga marker.

Alla tillfälliga vattensamlingar som är bevuxna med gräs, örter eller i vissa fall ris och som betas ingår i skiftesarealen för alla typer av betesmarker. I gräsfattiga marker får även permanent vatten som betas ingå. Detta innebär att en så kallade blå bård kan utgöra ett eget skifte så länge det är möjligt att avgränsa det. För att underlätta avgränsningarna för skogsbete, mosaikbetesmark och gräsfattig mark så finns en regel om att mindre områden inuti skiftena (maximalt 0,5 hektar) som skulle kunna avgränsas till vissa andra markklasser ändå ska ingå i den huvudsakliga markklassen. Förutsättningen att den huvudsakliga markklassen dominerar. Slätterängar avgränsas alltid till egna skiften. Även skiften som enbart uppfyller definitionen för gräsfattig mark som till exempel ett skifte som består av blå bård avgränsas till egna skiften.

Efter inkomna synpunkter på förslag till föreskrifter har vi nu justerat föreskriften för alvarbete. Mindre områden inuti skiftet som skulle kunna avgränsas till betesmark eller skogsbete ska utan ytterligare storleksbegränsning ingå i alvarbetet så länge skiftet huvudsakligen är alvarbete.

Definition av åkermark

Definition av åkermark i programperiod 2007-2013 var kort. Den bestod av en enda mening: ”Mark som används eller kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöja.”

Det gav utrymme för en rad olika tolkningar vilket innebar problem eftersom det då var svårt att genomföra kontroll av marker utifrån definitionen. Ett stort problem var att det kan bli en gräzon mot de gränser som fanns mot andra ägoslag, de mot betesmark och de mot annan mark. Med annan mark menas all mark som inte används till jordbruksverksamhet, till exempel skog, tomt eller blöt mark som inte är lämplig att plöja.

Vi har enats om att definitionen av åkermark i sig inte är felaktig idag men vi har försökt att tydligare förklara vad vi menar så att det blir lättare att förstå och att klassificera marken för lantbrukare och myndigheter. Vårt förslag väntas inte innebära någon påverkan på det faktiska brukandet av marken. Det kommer inte heller att medföra några stora förändringar i hur lantbrukarna redovisar markerna i sina ansökningar.

Vi skriver inte längre något om bete i definitionen men bete är fortfarande en tillåten skördemetod. Vi har också tagit bort texten om lämplig att plöja eftersom många lantbrukare idag inte plöjer sin mark och texten dessutom gav upphov till många olika bedömningar eftersom det är svårt att göra den bedömningen för både lantbrukare och för kontrollanter.

Syftet är att definitionen ska bli lättare att förstå för lantbrukarna och även lättare för handläggare och kontrollanter att tillämpa i praktiken. Reglerna ska vara så objektiva som möjligt och lätta att förstå så att kunden kan göra korrekta SAM-ansökningar. Det innebär också att det blir lättare för myndigheten att göra enhetliga bedömningar i hela landet vid till exempel fältkontroll av jordbruksmark. Vi kan dessutom hitta färre fel vid kontrollerna vilket innebär en sänkt kontrollfrekvens.

På detta sätt vill vi kunna ge en bättre service och förenkla kundens administration så mycket som möjligt då blockdatabasen kommer att hålla en högre kvalitet och dessutom vara mer stabil med färre gräzoner och färre ändringar av blockgränser och arealer.

Metod för bedömning enligt pro-rata av betesmark, slätteräng samt fäbodbete som berättigar till gårdsstöd och kompensationsstöd

3§ Av denna paragraf framgår pro rata metoden. Pro rata metoden ska tillämpas på block med stort inslag av element som är definierade enligt pro rata.

Bedömningen går ut på att enskilda element som är definierade enligt pro rata ritas bort från blocket ifall dessa är större än 0,05 hektar. Även de element som finns i blockets ytterkant ritas bort, vilket bland annat kan påverka marker med stenmurar. Om olika sorters element tillsammans bildar en enhet så räknas det som ett element. Blocken med stort inslag av element som är definierade enligt pro rata delas därefter upp i ett eller flera bedömningsområden med likartad karaktär. Dessa bedömningsområden ska vara så stora som möjligt, vilket kan innebära hela blocket bedöms som en helhet. De block eller de bedömnings-

områden där pro rata elementen täcker mer än 50 procent av ytan är inte jordbruksmark som berättigar till gårdsstöd. Dessa ska då ritas bort från blocket eller alternativt bli ett eget block med någon av specialklasserna. Om det är uppenbart att områden har en täckningsgrad på mer än 50 procent behöver inte enskilda element ritas bort.

För resten av blocket ska den genomsnittliga procentsatsen för pro rata räknas ut. Är denna maximalt 10 procent görs inga arealavdrag. Är procentsatsen över 10 men maximalt 50 procent ska ett arealavdrag göras på den stödberättigade arealen på blocket.

Block som har en täckningsgrad på över 10 procent men maximalt 30 procent kommer få ett avdrag på 20 procent medan block med en täckningsgrad på över 30 procent men maximalt 50 procent kommer få ett avdrag på 40 procent av den stödberättigande arealen.

Observera att för värdefulla landskapselement som är bevuxna av gräs och örter så ingår dessa i skiftesarealen utan neddragningar eller begränsningar och omfattas inte av pro rata bedömningen. Det samma gäller tillfälliga vattensamlingar som är bevuxna med gräs och örter och kan betas.

Tvårvillkor och basvillkor

4-6 §§ I följande avsnitt finns det hänvisningar till de tvårvillkor och basvillkor som lantbrukaren måste följa för att få full utbetalning på sökta ersättningar.

4 § är en upplysningsparagraf med hänvisning till vilka regelverk inom EU där bestämmelserna om tvårvillkor och basvillkor återfinns.

Lantbrukare som söker miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstödet ska följa tvårvillkoren samt de bestämmelser om god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som finns i 9-18 §§ i Statens Jordbruksverks föreskrifter (2014:41) om direktstöd för att få full ersättning. God jordbrukshävd och goda miljöförhållanden är en del av tvårvillkoren men nämns ibland särskilt eftersom dessa krav finns reglerade i direktstödsföreskriften.

Utöver detta ska lantbrukaren, för få full utbetalning av miljöersättningar, på den mark som ingår i ett åtagande och som lantbrukarna söker ersättning för, uppfylla minimikrav för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel samt annan relevant nationell lagstiftning. Det är denna lagstiftning som tillsammans med tvårvillkoren och bestämmelserna om god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden i gårdsstödet utgör basvillkoren.

Minimikraven utgörs mer preciserat av regler för användning av gödselmedel enligt nitratdirektivet 91/676/EEG, relevanta minimikrav för växtskyddsmedel enligt direktiv 2009/128/EG inklusive de allmänna principerna för integrerat växtskydd, samt övriga relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning. Det mesta av det som kan vara relevant för en miljöersättning enligt nitratdirektivet eller växtskyddsdirektivet är redan tvårvillkor i Sverige. Principerna för integrerat växtskydd är under införande som nationell lagstiftning. Övrig

relevant nationell lagstiftning utgör till största delen biotopskyddsreglerna enligt miljöbalken och miljöhänsynsreglerna i Jordbruksverkets föreskrifter.

För ersättningarna för ekologisk produktion finns det inget krav på att medlemsstaterna ska peka ut lagstiftning utöver tvärvillkoren och bestämmelserna om god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden i gårdsstödet som basvillkor, dock kommer eventuella fel att hanteras på samma sätt som för miljöersättningarna. Ersättningarna för ekologisk produktion berörs främst av tvärvillkoren för djurskydd och djurhälsa.

För kompensationsstödet gäller samma system som för gårdsstödet, det vill säga basvillkor finns inte, och därmed inte heller någon särskild hantering av fel utöver reglerna för tvärvillkoren.

Ett basvillkor innebär att ett specifikt villkor för en mark i en ersättningsform kan kopplas till något av tvärvillkoren, bestämmelserna om god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden, minimikrav för gödselmedel/växtskyddsmedel eller utpekad nationell lagstiftning. Fel på basvillkor ska hanteras på ett annat sätt än fel på tvärvillkor. Hur det exakt ska hanteras är inte klart ännu, men den stora skillnaden blir troligtvis att för de regler som också utgör tvärvillkor ska inte avdraget i berörd miljöersättning hanteras genom ett procentavdrag på hela utbetalningen utan som ett avdrag för den aktuella marken i berörd miljöersättning, som en konsekvens av detta kommer sättet avdraget för tvärvillkor att behöva ändras. Av bilaga 2 i föreskriften framgår vilka skötselvillkor i miljöersättningarna som har en motsvarighet helt eller delvis med utpekad lagstiftning och som därmed skapar ett basvillkor. Denna tabell finns också med i landsbygdsprogrammet.

4 § om varningssystemet. Enligt artikel 99.2 andra stycket i förordning (EU) nr 1306/2013 får medlemsstaterna välja att anta ett så kallat tidigt varningssystem. I artikel 39.3 i förordning (EU) nr 640/2014 finns närmare regler kring tillämpningen. Varningssystemet går ut på att lantbrukaren inte får något tvärvillkorsavdrag för en överträdelse som konstaterats vid kontroll om lantbrukaren åtgärdar felet inom rimlig tid. Om lantbrukaren inte vidtar någon åtgärd ska avdrag göras retroaktivt för det år då överträdelsen först konstaterades. Lantbrukaren ska åtgärda överträdelsen inom den tidsfrist som kontrollmyndigheten bestämmer. Tidsfristen ska dock sättas till senast innan utgången av nästföljande år. Om kontrollmyndigheten inte genomför någon efterföljande kontroll av åtgärden inom tre år från och med det år som överträdelsen först konstaterades, tas överträdelsen bort.

Varningssystemet kan tillämpas på överträdelser med mindre allvar, varaktighet och omfattning. Det får inte tillämpas på överträdelser som direkt riskerar den allmänna folk- och djurhälsan. Sådana överträdelser ska istället alltid leda till avdrag på eller uteslutning från stöd. Varningssystemet påminner mycket om den

nuvarande regeln om mindre överträdelse¹. Denna regel tas bort från och med 2015, men ersätts alltså av varningssystemet.

Villkorsperiod för kompensationsstödet

7 § Kompensationsstödet villkorsperiod omfattar ett år. Alla villkor ska följas under det år som lantbrukaren söker stödet.

Åtagande

Åtagandeperiod för miljöersättningar och ekologisk produktion

8 §§ I dessa paragrafer framgår bland annat vilka regler som gäller för att en ansökan om åtagande ska godkännas. Åtagandeperioden börjar alltid den 1 januari det år ansökan om åtagande gäller. Det betyder att alla villkor för ersättningen ska uppfyllas från och med den 1 januari om inget annat framgår.

Åtagandets längd varierar för miljöersättningar och ersättningarna för ekologisk odling. Alla villkor ska följas under åtagandeperioden oavsett längd.

I förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling framgår åtagandens längd för respektive ersättning eller stöd. Grundregeln är att all mark ska omfattas av ett åtagande på minst två eller fem år, beroende på om det rör miljöersättningar eller ersättningar för ekologisk produktion.

När får miljöersättning beviljas efter miljöinvestering eller restaurering?

9 § I denna paragraf framgår regler för vad som gäller om en mark har restaurerats och lantbrukaren vill söka miljöersättning för betesmarker och slätterängar eller miljöersättning för fåbodar för denna mark. Då krävs det att lantbrukaren senast den 31 december året innan har meddelat länsstyrelsen att de kan slutbesiktiga marken. Länsstyrelsen måste därefter göra slutbesiktningen senast den 15 juni det år ansökan om åtagande för betesmarker och slätterängar eller fåbodar görs. Detta för att restaureringen ska vara klart innan lantbrukaren kan få ett åtagande för betesmarker och slätterängar eller fåbodar för marken.

Vilka krav finns för att få ett åtagande godkänt?

10 § Det framgår av förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling att stödmyndigheten får avslå ett åtagande om det beräknade värdet understiger 1 000 kronor. I paragrafen har vi valt att ytterligare reglera när ett åtagande kan godkännas. Det innebär att för alla miljöersättningar måste den beräknade utbetalningen innan avdrag vara minst 1000 kronor. För ersättningarna för ekologisk produktion har vi valt att inte ytterligare begränsa när ett åtagande kan beviljas eftersom växtföljden olika år påverkar utbetalningens storlek år från år.

11 § Kravet på aktiv jordbrukare gäller för de lantbrukare som söker kompensationsstödet och ersättningarna för ekologisk produktion och i paragrafen har vi samlat de regler som styr detta.

¹ Art. 24.2 Rådets förordning (EG) nr 73/2009 av den 19 januari 2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödssystem för jordbrukare, om ändring av förordningarna (EG) nr 1290/2005, (EG) nr 247/2006 och (EG) nr 378/2007 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1782/2003

Hur kan åtaganden kombineras?

12 § Denna paragraf tillsammans med bilagorna 1 och 7 visar på vilket sätt åtaganden från programperiod 2007-2013 är möjliga att kombinera med åtaganden i programperiod 2014-2020.

Av bilagorna 4 och 5 framgår det vilka kombinationer som är möjliga inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar i programperiod 2014-2020.

När får ett åtagande från programperiod 2007-2013 avslutas?

13-16 §§ Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1305/2013 som började gälla den 1 januari 2014 regleras hur och på vilket sätt övergång från programperiod 2007-2013 ska ske. I denna förordning är det inte reglerat att det är möjligt att gå över med åtaganden från programperiod 2007-2013 till programperiod 2014-2020. Det innebär att den enda möjligheten att få ett nytt åtagande är att det befintliga åtagandet löpt ut eller att lantbrukaren lägger till mer mark till sitt befintliga åtagande. Möjliga kombinationer av åtaganden framgår av bilaga 1.

Hur får ett befintligt åtagande utökas?

17-20 §§ I detta avsnitt beskrivs vilka regler som gäller för när lantbrukaren vill utöka sitt åtagande i programperiod 2014-2020 med mer mark. Reglerna kommer att vara aktuella först från 2016 men vi väljer att redan nu ta med dessa så att det är tydligt vad som kommer att gälla.

17§ För miljöersättningarna betesmarker och slätterängar, fäbodan och ersättning för ekologisk produktion gäller att en utökning med upp till 10 procent mer mark ger en utökning inom befintlig åtagandeperiod. Detta gäller om utökningen sker år två eller tre i åtagandeperioden. Alla utökningar, oavsett storlek, från år fyra eller fem i åtagandet ger en ny femårig åtagandeperiod.

Gränsen på 10 procent är vald med anledning av vad Kommissionen godkänt som variation för rörliga åtaganden. I jämförelse med åtagandekonstruktionen i programperiod 2007-2013 där det kunde bli långa åtagandeperioder för enskilda marker har numera lantbrukaren en möjlighet att kunna plocka bort mark ur sitt åtagande om marken funnits med i fem år. Trots att en ganska liten utökning ger ett nytt åtagande bedömer vi att vårt förslag ändå ger rimliga åtagandeperioder.

18 § För miljöersättningarna restaurering av betesmarker och slätterängar, skötsel av våtmarker och dammar eller ersättning för omställning till ekologisk produktion ger en utökning med ny mark en ny åtagandeperiod. Utökning med mer mark innebär att åtagandets slutår skjuts fram, men varje enskild mark i åtagandet behåller sitt ursprungliga slutår. Varje mark i någon av de aktuella miljöersättningarna ska omfattas av en åtagandeperiod av fem år eller för ersättning för omställning till ekologisk produktion två år. Det innebär att om lantbrukaren lägger till mer mark till exempelvis till sin restaurering så har varje enskilt block sitt egna slutår tills varje mark har ingått i fem år i åtagandet. För mark som ingår i åtagande för omställning till ekologisk produktion innebär det

att efter två år i åtagande för omställning och om certifieringsorganet godkänner marken kan dessa marker ingå i ett åtagande för ekologisk produktion.

19 § För ersättning till ekologisk produktion är det en utökning av åtagandet om lantbrukaren lägger till djurhållning till ett befintligt växtodlingsåtagande. Det är en utökning som ger en ny åtagandeperiod. Detta eftersom att lägga till djurhållning innebär en stor ändring av ursprungsåtagandet. Samma gäller för ersättning för omställning till ekologisk produktion om djurhållning eller ett nytt djurslag läggs till.

20 § För miljöersättningen för vallodling innebär det en utökning om lantbrukaren vill ha utbetalning för mer areal och för fler vallar än i sitt befintliga åtagande. Om utökningen gör att arealen kommer över 120 procent av det ursprungliga åtagandet, blir det en utökning som ger ett nytt femårigt åtagande.

Hur får ett befintligt åtagande omvandlas?

21 § Det är enbart möjligt att byta stödform från en miljöersättning eller ersättning för ekologisk produktion till skötsel av våtmarker och dammar. Miljöersättningarna och ersättningarna för ekologisk produktion ger i sig mycket miljönytta och för att stärka det ytterligare finns det bara ett steg att ta och det är att omvandla marken till våtmark eller damm.

Vilket åtagande styr åtagandeperioden vid övertagande?

22 § Grundregeln är att all mark ska omfattas av ett åtagande på minst två eller fem år, beroende på om det rör miljöersättningar eller ersättningar för ekologisk produktion. Det innebär att om lantbrukare som sökt ersättning i programperiod 2014-2020 och övertar ett åtagande från programperiod 2007-2013 får ett nytt åtagande 2014-2020 där då all mark ingår. Av bilaga 1 framgår det även vilka kombinationer som är möjliga vid överlåtelse.

23 § När lantbrukare som sökt någon av ersättningarna för ekologisk produktion i programperiod 2014-2020 tar över åtagande för ekologisk produktion från programperiod 2007-2013 påverkas det nya åtagandet av innehållet i det övertagna. Det är marken eller djurhållningen i åtagandet från programperiod 2007-2013 som styr vilka eller vilket åtagande som kommer att gälla 2014-2020. Det är inte möjligt att överta ett åtagande för kretsloppsriktad produktion (2007-2013) eftersom det inte finns någon motsvarighet i programperiod 2014-2020. Som ett förtydligande följer en tabell med de vanligaste fallen.

Övertagaren har själv sökt åtagande för:	Tar över Nmeko ² certifierad djurhållning - under omställning	Tar över Nmeko certifierad djurhållning	Tar över Nmeko certifierad ekologisk produktion	Tar över Nmeko certifierad ekologisk produktion - under omställning	Tar över Nmeko kretsloppsriktad produktion
--	--	---	---	---	--

² Åtagande för certifierad ekologisk produktion eller kretsloppsriktad produktion i programperiod 2007-2013.

	<i>Övertagandet leder till ett eller flera åtaganden 2014-2020:</i>	<i>Övertagandet leder till ett åtagande 2014-2020:</i>	<i>Övertagandet leder till ett eller flera åtaganden 2014-2020:</i>	<i>Övertagandet leder till ett eller flera åtaganden 2014-2020:</i>	<i>Övertagandet leder till ett eller flera åtaganden 2014-2020:</i>
Ekologisk produktion växtodling	Ekologisk produktion /växtodling Omställning till ekologisk produktion /djurhållning	Ekologisk produktion /växtodling /djurhållning	Ekologisk produktion /växtodling	Ekologisk produktion /växtodling Omställning till ekologisk produktion /växtodling	Kombinationen är inte möjlig enligt program 2014-2020
Ekologisk produktion djurhållning	Ekologisk produktion /växtodling <i>Resultat beror av vilken typ av djurhållning som tas över</i> Ekologisk produktion /djurhållning för befintligt djurslag <i>Det är certifieringsreglerna som styr om övertagandet av djurhållningen är möjlig</i> Omställning till ekologisk produktion /djurhållning om det är ett nytt djurslag <i>Det är certifieringsreglerna som styr om övertagandet av djurhållningen är möjlig</i>	Ekologisk produktion /växtodling /djurhållning	Ekologisk produktion /växtodling /djurhållning	Ekologisk produktion /växtodling /djurhållning Omställning till ekologisk /växtodling	Kombinationen är inte möjlig enligt program 2014-2020
Omställning ekologisk växtodling	Omställning till ekologisk produktion /växtodling /djurhållning	Kombinationen är inte möjlig enligt program 2014-2020	Ekologisk produktion /växtodling Omställning till ekologisk	Omställning till ekologisk produktion /växtodling	Kombinationen är inte möjlig enligt program 2014-2020

			produktion /växtodling		
Omställning ekologisk djurhållning	Omställning till ekologisk produktion /växtodling /djurhållning	Kombinationen är inte möjlig enligt program 2014-2020		Omställning till ekologisk produktion /växtodling /djurhållning	Kombinationen är inte möjlig enligt program 2014-2020

24 § Det är inte möjligt att kombinera åtagande för vallodling i programperiod 2007-2013 med åtagande för vallodling i programperiod 2014-2020. Det innebär att om lantbrukare som sökt åtagande för vallodling i programperiod 2014-2020 övertar ett åtagande för vallodling från programperiod 2007-2013 överförs de skiften som ingår i ansökan om vallodling (2007-2013) till ansökan om vallodling (2014-2020). Denna överföring av skiften är bara möjlig att göra om övertagandet kommer till länsstyrelsen innan sista ändringsdag.

Om ansökan om övertagande kommer till länsstyrelsen efter sista ändringsdag är det inte möjligt att överföra skiften till ansökan om vallodling (2014-2020) eftersom det är uppgifter som påverkar utbetalningens och åtagandets omfattning. Ändringar som leder till en högre utbetalning är inte möjliga att göra efter sista ändringsdag. I dessa fall kan det vara idé att lantbrukaren återtar sin ansökan om vallodling (2014-2020) och då få utbetalt enligt det övertagna åtagandet eller om möjligt avvakta med övertagandet till året efter innan sista ändringsdag.

Hur får ett befintligt åtagande anpassas?

25 § Reglerna omfattar vad som gäller för ett åtagande i programperiod 2014-2020. Vi kommer att tillämpa en ny princip på vilket sätt det kommer att vara möjligt att lägga till mer mark som konstateras vid en kontroll. Om lantbrukaren har ett åtagande på ett helt block eller skifte ska ny konstaterad mark som finns inom blocket eller skiftet och som sköts enligt villkoren läggas till åtagandet. Detta är en förenkling då lantbrukaren själv inte behöver lägga till små arealer som ändå ska ingå i åtagandet.

Hur får ett befintligt åtagande anpassas, minskas eller avslutas?

26 -27 §§ I paragrafen sammanfattar vi de regler som finns för att kunna minska eller avsluta ett åtagande.

27 § Syftet med denna paragraf är att göra det överskådligt vilka tillåtna minskningar av åtagande som finns. Kommissionen har valt att inte ha lika detaljerade regler för detta i EU-förordningarna som man haft tidigare och lämna till medlemstaterna att detaljera detta. Man har dock i frågor och svar varit tydliga med tillämpning och innehåll fortfarande ska vara likanden förutom där man faktiskt har nya formuleringar. I kommande versioner av föreskriften kommer vi att komplettera med regler för vad som händer då en lantbrukare vill göra en otillåten minskning av sitt åtagande. För detta kommer vi att ta fram en sanktionsskala där man vid bedömningen av hur stort återkravet ska bli bland

annat ska ta hänsyn till hur länge marken haft åtagande och hur resterande åtagande påverkas av minskningen.

Förslagen innebär att det blir en lättnad i synen på återkrav och möjligheten att avsluta åtaganden som även bör tillämpas på åtaganden i programperiod 2007-2013. Det innebär till exempel att det är möjligt att tillgodoräkna sig åtaganden från tidigare programperiod, om marken har ingått i ett åtagande i sammanlagt fem år räknat både i programperiod 2007-2013 och 2014-2020.

Punkt 1 behandlar vad som står i förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling. Av 8 kap 6§ och 9 kap. 11 § framgår hur minskning av åtagande kan ske då marken har omfattats av ett åtagande. Det är numer möjligt att välja att inte fortsätta att ha ett åtagande för mark som redan fullgjort fem år. Det innebär att då man får ett nytt åtagande på grund av till exempel utökning så behöver mark som redan fullgjort sin period inte var kvar hela den nya perioden.

I punkt 2 har vi försökt förtydliga EU-förordningen genom att skriva ned olika typerna av sätt mark vanligen överförs till en annan lantbrukare. En överföring av mark kan ske av flera olika skäl och på olika sätt. Formuleringen av artikel 47.2 i 1306/2014 innebär en lättnad mot förra programperioden. Då var man tvungen att överlåta även åtagandet till den nye brukaren för att inte riskera återkrav, nu är det möjligt att slippa återkrav om den nye brukaren inte tar över åtagandet samtidigt.

Av punkt 3 framgår att det är möjligt att avsluta ett åtagande utan återkrav om lantbrukaren upphör med sin jordbruksverksamhet. Denna regel har även funnits tidigare men med kravet att en större del av åtagandeperioden skulle vara fullgjord. Vi bedömer att det är möjligt att ha denna regel utan det sista kravet då det är i linje med att man mjukat upp reglerna som gäller för överföring av mark och åtagande.

Punkt 4 är en hänvisning av reglerna för *force majeure* och exceptionella händelser. En exceptionell händelse kan till exempel vara om markanvändningen ändras permanent utanför lantbrukarens kontroll.

I förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling framgår hur minskning av åtagande kan ske då marken har omfattats av ett åtagande. Punkterna 1-6 är en lista över regelverk inom EU för detta.

Förslagen innebär att det blir en lättnad i synen på återkrav och möjligheten att avsluta åtaganden som även bör tillämpas på åtaganden i programperiod 2007-2013. Det innebär till exempel att det är möjligt att tillgodoräkna sig åtaganden från tidigare programperiod, om marken har ingått i ett åtagande i sammanlagt fem år räknat både i programperiod 2007-2013 och 2014-2020.

Utbetalning

Vad krävs för att få full utbetalning?

28-30 §§ Utbetalningen påverkas av reglerna i 28-30 §§. Sista sådatum är ett känt datum sedan tidigare. Att lantbrukaren får ha en vändteg runt skiften med potatis, kryddväxter, grönsaker och frövall för att till exempel komma åt att

använda specialmaskiner och för att kunna hålla undan ogräs och sniglar framgår här. Det får finnas gräs på vändtegen, så länge det tydliga syftet är att ha en vändteg och att vändtegen behövs för att komma fram med de redskap som behövs i odlingen.

Hur får utbetalningar kombineras?

31-32 §§ Det är inte möjligt att kombinera ersättningsformer för samma eller liknande åtgärder. Vilka kombinationer som är tillåtna framgår av bilaga 1 och 31 och 32 §§.

31§ Reglerna gör att det är möjligt att kombinera utbetalning för åtaganden för våtmark från flera olika programperioder på samma företag men inte på samma mark.

32 § Det är viktigt att göra ett förtydligande av bilaga 1, enligt 32 §, som visar vilka möjliga kombinationer av åtaganden mellan programperiod 2007-2014 respektive 2014-2020. Miljöersättningen för traditionell odling av bruna bönor i programperiod 2007-2013 innehåller överlappande regler när det gäller restriktioner för växtskyddsmedelsanvändning. För att inte riskera dubbelfinansiering måste vi reglera hur utbetalning får ske i de fall där ersättningar för ekologisk produktion samtidigt söks för bruna bönor.

Undantag

33 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket enligt 33 § ge undantag från bestämmelserna i föreskriften och då kan det till exempel gälla undantag från sista sådatum.

Övriga regleringar för miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd.

I 34-35 §§ redovisas vilka övriga regleringar som finns för miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd.

2 kap. Skala för avdrag på grund av villkorsfel

Lantbrukare som har sökt en ersättning men som inte uppfyller villkoren för ersättningen ska vara medveten om att det kan leda till att utbetalningen minskas eller att åtagandet hävs. Avdrag behövs även för att öka efterlevnaden av villkoren och för att syftet med ersättningarna uppfylls. Vi föreslår att alla regler i föreskriften som handlar om villkorsavdrag placeras i ett kapitel med en tillhörande bilaga. Det blir tydligt eftersom det både finns ersättnings specifika och gemensamma regler om villkorsavdrag. Undantaget är restaurering av betesmarker och slåtterängar. Där finns det ingen sanktionsskala i bilaga 3 som reglerar villkorsfelen. För denna ersättning gäller endast paragraferna i 2 kap. samt de generella principer som kommer att tas upp i förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling.

Reglerna för villkorsavdrag har endast funnits som allmänna råd i programperiod 2007-2013 och då har de inte varit bindande. Vi vill att de ska vara bindande för stödmyndigheterna eftersom vi vill ha en enhetlig och förutsägbar handläggning

av villkorsfel. Att förutsättningarna för likabehandling förbättras och att reglerna blir mer förutsägbara är positivt för lantbrukarna. Förutsägbara regler kan även bidra till att fler lantbrukare väljer att söka ersättningarna.

Miljöersättningar och ersättningarna för ekologisk produktion är frivilliga att söka och är en ersättning för det arbete man utför och det intäktsbortfall som kan uppstå. Förändringar i verksamheten kan behöva göras, men det ska täckas av den ersättning man får. Kontroller och påföljder är nödvändiga för att ge rättvisa konkurrensförhållanden för de jordbruksföretag som följer villkoren och har kostnader för det.

Vi inför 2 kapitlet för att tydliggöra och fastställa de principer som tillämpas när ett jordbruksföretag inte uppfyller villkoren. Det finns en övergripande regel för avdrag på grund av villkorsfel i artikel 35 i förordning (EU) nr 640/2014. Enligt artikeln ska påföljden motsvara felets allvar, omfattning, varaktighet och upprepning. Kommissionen har inte infört detaljerade regler för villkorsfel. Medlemsstaterna utformar egna ersättningsformer och villkor utifrån sina förhållanden och behov. Som en följd behöver vi utforma en skala för villkorsavdrag utifrån de villkor som finns för våra ersättningar.

Förutom reglerna i detta kapitel finns det andra regler för tillämpningen av administrativa sanktioner som kan påverka det eventuella avdraget. En sådan regel återfinns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 art 64. Där tar man särskilt upp force majeure, uppenbara fel, när myndigheten gör fel, händelser utanför lantbrukarens kontroll för att nämna några.

Villkorsavdrag beräknas olika beroende på om skötselvillkoret är kopplat till ett basvillkor eller inte. Generellt blir konsekvensen större om skötselvillkoret är kopplat till ett basvillkor. Det framgår av tabellerna i bilaga 3 vilka skötselvillkor som är kopplade till basvillkor.

I arbetet med att ta fram de nya skalorna för villkorsavdrag har fokus legat på proportionalitet och differentiering. Vi har tittat på syftet med de olika ersättningarna samt kalkylerna för dessa. I de fall det varit möjligt har vi kopplat avdraget till den yta där felet finns samt det berörda skiftet.

Nedan finns förklaring och motivering till vissa specifika paragrafer i kapitel 2. Ytterligare förtydliganden hur handläggning ska ske kommer att framgå av handlägningsrutinerna för länsstyrelsen.

Vad är ett upprepat fel?

4 § För att ett fel ska räknas som upprepat krävs det att felet konstaterades även det år som villkoret senast kontrollerades, att stödmyndigheten då meddelade lantbrukaren om felet, att det är samma villkor som inte är uppfyllt samt att felet återkommer eller inte åtgärdats under programperiod 2014-2020.

Enligt artikel 35 i förordning (EU) nr 640/2014 ska villkorsavdrag göras utifrån bland annat upprepning. Upprepningen ska avgöras med hänsyn till om felet konstaterats tidigare under de senaste fyra åren eller under hela programperioden 2014-2020. Tidigare har upprepning enligt de allmänna råden bedömts inom en

åtagandeperiod. Vi anser att det är mest lämpligt att bedöma upprepning inom en programperiod.

Kontrollen då felet senast konstaterades, kan vara flera år bakåt i tiden under förutsättning att det är inom programperiod 2014-2020. Det är dock viktigt att samma fel fanns vid det senaste tillfället det aktuella villkoret kontrollerades.

Fel som upprepas behöver inte finnas på samma mark. Vi ser det som lika allvarligt att upprepa samma fel oavsett vilken mark det finns på. Det blir ett systematiskt fel oavsett. Ett exempel är ersättningen vallodling där odlingen inte är kopplad till specifika block under hela åtagandeperioden, men att man begår samma villkorsfel på mark med vallodling.

Dubbelt villkorsavdrag

5 § Enligt bestämmelsen ska stödmyndigheten göra ett dubbelt avdrag när felet är upprepat. Det avdrag som ska dubbleras är avdraget enligt bilaga 3. Det är allvarligare att en lantbrukare upprepar ett villkorsfel än att denne gör fel en första gång. Därför är det lämpligt att avdraget blir dubbleras vid upprepning.

Hel eller delvis hävning av åtagande

6-9 §§ Stödmyndigheten ska häva åtagandet om villkorsfel konstateras på 30 procent eller mer av arealen i åtagandet inom ersättningen för betesmarker och slåtterängar eller på 30 procent eller mer av ansökan om utbetalning inom ersättningen för vallodling och ersättningarna för ekologisk produktion. För kompensationsstödet ska stödmyndigheten avslå utbetalningen om villkorsfel konstateras på 30 procent eller mer av den areal som ingår i ansökan om utbetalning.

Bakgrunden till detta förslag är kommissionens fokus på fel och felfrekvenser. I ett inledningsskede kan felfrekvenserna dock bli högre med den nya regeln men på sikt bör de minska. Ett alternativ till detta förslag kan vara olika procentsatser för olika ersättningar. Det kan å andra sidan ge otydliga signaler och förefalla orättvist, varför vi har valt att ha en enhetlig nivå. Den här regeln kan komma att påverka olika mycket beroende på ersättningsform. Vi är medvetna om att vi kommer att behöva informera lantbrukarna särskilt om att regeln finns.

För betesmarker och slåtterängar har vi valt att undanta de särskilda skötselvillkoren i 3 kap 14 samt 16 §§ eftersom dessa bedöms per skifte och inte i förhållande till arealen där felet finns. Vidare har vi valt att undanta marker som är betade men inte tillräckligt väl avbetade för att ingen skadlig förnaansamling ska uppstå. Genom att undanta dessa skötselvillkor bedömer vi att träffsäkerheten blir bättre samt att vi kommer åt de marker som verkligen inte sköts.

Enligt 7 § ska stödmyndigheten, avseende miljöersättningen betesmarker och slåtterängar, häva åtagandet på all mark inom en markklass på ett skifte om den konstaterar igenväxning på mer än 30 procent av arealen på skiftet.

Om lantbrukaren har upprepat samma fel på mer än 20 procent av all konstaterad areal eller antal djur inom ersättningsformen ska stödmyndigheten häva

åtagande. Det gäller även när felet upprepas på annan mark inom ersättningsformen. Regeln gäller för de fall de upprepade felen totalt är 20 procent eller mer både första året och det år som felen upprepas. Det är rimligt med hävning av åtagandet om det är en så stor del (mer än 20 procent) som inte sköts enligt villkoren.

Enligt 9 § ska stödmyndigheten, för miljöersättningen betesmarker och slåtterängar, häva åtagandet för all mark inom en markklass på ett skifte om den konstaterar upprepad igenväxning på mer än 20 procent på samma skifte. Bestämmelsen gäller utöver grundbestämmelsen om upprepning i 2 kap. 8 §.

Ersättningen består av fasta skiften och det är därför viktigt att konsekvensen också knyts till det enskilda skiftet där felet finns. Det kan finnas stor variation mellan olika skiften. Det är rimligt att ta bort ett skifte ur åtagandet om det är en så stor del (mer än 20 procent) som inte sköts enligt villkoren.

Minskning av ersättning vid villkorsfel på en viss areal

10 § Av paragrafen framgår hur storleken på villkorsavdrag vid villkorsfel på en viss areal ska räknas ut. Vi har kopplat villkorsfelen i större utsträckning än tidigare till skiften eftersom vi bedömer det lämpligt och mer proportionerligt. Det kan finnas stor variation mellan olika skiften.

Villkorsavdrag får inte vara större än att det täcks av årets utbetalning av ersättning för ett skifte. Det innebär att eventuella avdrag för villkorsfel på ett skifte ska adderas så länge det finns ersättning kvar för skiftet.

Enligt andra punkten i paragrafen ska det procentuella avdraget av arealen på blocket på grund av pro rata-neddragning också användas vid beräkningen av arealen med villkorsfel på skiftet. När ytan med villkorsfel till största delen sammanfaller med marken som orsakat pro rata-neddragningen kan den här regeln leda till ett oproportionerligt stort avdrag. I dessa fall finns möjligheten att bedöma omständigheterna som särskilt skäl för undantag enligt 2 kap. 3 §.

Av paragrafen framgår att ett avdrag aldrig kan bli större än vad årets utbetalning av ersättning skulle ha blivit för marken eller djuren som berörs.

Bilaga 3,

Betesmarker och slåtterängar

Vid utformningen av bilaga 3 för betesmarker och slåtterängar har de flesta avdrag på grund av villkorsfel kopplats till ytan där felet finns. Det gäller alla villkor utom de i 3 kap. 8§ som berör vad som är förbjudet, exempelvis gödsling. Eftersom dessa skötselvillkor är kopplade till basvillkor ses felen som allvarigare, vilket innebär att omfattningen på felet inte är lika avgörande för avdraget. Även 3 kap. 14 och 16 §§ bedöms på skiftesnivå istället för ytan där villkorsfelet finns. Det beror på att alla skötselvillkoren inte är tydligt kopplade till en yta, exempelvis skötsel och underhåll av värdefulla landskapselement. För andra villkor står omfattningen av felen ofta i relation till ytan.

För betesmarker och slätterängar är det vanligaste felet att det förekommer igenväxning på marken eller att den inte är betad eller skördad. Igenväxning kommer att ge avdrag på 50 procent av ytan där felet finns medan bete/skörd kommer att ge 100 procent avdrag på den yta där felet finns. Procentsatsernas storlek hänger samman med de kalkylerade kostnaderna samt syftet med ersättningen. När det gäller de särskilda skötselvillkoren kan antalet skötselvillkor variera för en mark med särskild skötsel. Därför är det maximala avdraget 50 procent av ersättningen för skiftet om inga villkor är uppfyllda. Procentsatsen anses lämplig med hänsyn till skillnaden mellan ersättningen för allmän och särskild skötsel. Om några av de särskilda skötselvillkoren är uppfyllda ska länsstyrelsen göra en bedömning av avdraget. Anledningen till detta är att det är länsstyrelsen som bestämmer vilka särskilda skötselvillkor marken är i behov av. Det samma gäller för komplementen där det maximala avdraget är 100 procent av ersättningen för komplementet.

Bilaga 3

Fäbodrar

Vid utformningen av bilaga 3 för fäbodrar har de flesta avdrag på grund av villkorsfel kopplats till ytan där felet finns. Det gäller alla villkor utom dem i 5 kap. 5 § som berör vad som är förbjudet exempelvis, gödsling. Dessa skötselvillkor bedöms som allvarligare, vilket innebär att omfattningen på felet inte är lika avgörande för avdraget. Även 5 kap. 8 § och 11 § bedöms på skiftesnivå istället för ytan där villkorsfelet finns. Det beror på att alla skötselvillkoren inte är tydligt kopplade till en yta, exempelvis reglering av bete med vissa djurslag. För de andra villkoren står omfattningen av felet ofta i relation till ytan eller antal djur.

Bilaga 3

Vallodling

Vid utformningen av bilaga 3 för vallodling har de flesta avdrag på grund av villkorsfel kopplats till ytan där felet finns. Det gäller alla villkor utom det i 6 kap. 7 § som rör växtskyddsmedel. Eftersom detta skötselvillkor är kopplat till ett basvillkor ses felet som allvarligare, vilket innebär att omfattningen på felet inte är lika avgörande för avdraget. För de andra villkoren står omfattningen av felet ofta i relation till ytan. För vallodling är de vanligaste felet att vallgrödan inte består av en godkänd gröda eller att den inte är skördad enligt villkoren. Om vallen inte består av en godkänd vallgröda kommer detta att ge ett avdrag som motsvarar 100 procent av ytan. När det gäller fel vid skörden av vallen kommer avdrag att bli 50 eller 100 procent beroende på felet. I de fall vallen inte uppfyller villkoren för ersättningen för vallodling, men är korrekt putsad eller liknande enligt aktivitetskravet ska avdraget vara 50 procent av ytan där felet finns. I de fall skötseln inte heller uppfyller aktivitetskravet ska avdraget vara 100 procent av ytan där felet finns eftersom detta är ett basvillkor. När det gäller villkoren att vallen ska vara huvudgröda minst tre år i följd ska avdraget vara 100 procent av ytan där felet finns. Här blir det även aktuellt med en återkravsutredning.

Bilaga 3

Skötsel av våtmarker och dammar

Vid utformningen av bilaga 3 för våtmarker och dammar ser avdragen olika ut beroende på vilka skötselvillkor och förbud som avdragen gäller för i 7 kap. Det finns en skala från obetydlig omfattning till allvarligt fel att förhålla sig till och som ger olika utfall, ju allvarligare fel desto större påföljd.

Det finns förbud i 7 kap. 4 §, som i de flesta fall är kopplade till basvillkor. Skötselvillkor som är kopplade till basvillkor ska bedömas som allvarligare. Det innebär att även i obetydlig omfattning ska påföljden för ett sådant fel vara kännbart. Därför är avdraget en bestämd summa istället för en procentsats kopplad till den areal där felet finns.

För fel kopplade till skötselvillkor enligt 7 kap. 5 § blir det ett procentuellt avdrag kopplat till den våtmark som berörs. Procentsatsens storlek hänger samman med den kalkylerade kostnaden för villkoret samt syftet med stödet.

För 7 kap. 5 b § står omfattningen av felet i relation till ytan som felet finns på. Om villkoret att ta bort vegetation, som försämrar våtmarkens funktion, inte är uppfyllt ska ett avdrag på 100 procent göras för den areal där felet finns. Procentsatsens storlek hänger samman med den kalkylerade kostnaden för villkoret, där detta utgör en stor andel av ersättningen, samt syftet med stödet. Här finns inte hela skalan från obetydlig till allvarligt fel att ta ställning till, men eftersom avdraget kopplas till den yta som villkorsfelet finns på blir det ändå en stegrande påföljd.

Om några av de särskilda skötselvillkoren i 7 kap. 6 §, inte är uppfyllda ska länsstyrelsen göra en bedömning av avdraget. Anledningen till detta är att det är länsstyrelsen som bestämmer vilka särskilda skötselvillkor våtmarken är i behov av.

Bilaga 3

Ersättningar för ekologisk produktion

Villkorsfelen är grupperade efter om de återfinns i 8 kap. i föreskriften eller om de finns i EU:s certifieringsregler rådets förordning (EG) 834/2007 samt kommissionens förordning (EG) 889/2008. Vissa fel är utpekade som allvarliga fel. Det är fel som inom certifieringen klassas som allvarliga samt de som rör basvillkor. De får en särskild påföljd. För certifieringen bygger mycket på att det går att verifiera att villkoren följs genom dokumentation. Det finns därför en särskild tabell för hur man ska se på fel i dokumentationen.

Fel som berör årlig användning av grödan eller skötsel av grödan enligt 8 kap. 7-12 §§ står omfattningen av felet i relation till ytan som felet finns på. Procentsatsens storlek hänger samman med den kalkylerade kostnaden för villkoret samt syftet med stödet. Här finns inte hela skalan från obetydlig till allvarligt fel att ta ställning till, men eftersom avdraget kopplas till den yta som villkorsfelet finns på blir det ändå en stegrande påföljd. 8 kap. 15 § är ett generöst tilltaget villkor på lägsta djurantal som djurhållningen måste omfatta

varje år under åtagandeperioden. Om lantbrukaren inte klarar att uppfylla detta ska åtagandet för djurdelen hävas.

Fel som är kopplade till EU:s certifieringsregler rådets förordning (EG) 834/2007 samt kommissionens förordning (EG) 889/2008 bedöms enligt skalan obetydliga fel till större fel. Med fel som är obetydliga menas i detta sammanhang något av följande:

- fel som sker i obetydlig omfattning,
- fel som omfattar högst tre djur, samt
- fel som har mycket liten betydelse för syftet med ersättningsformen.

Med större fel menas fel som har stor betydelse för syftet med ersättningsformen.

Påföljden blir avdrag i procent på ersättningen för marken som omfattas eller djurslaget i förhållande till hur allvarligt länsstyrelsen ser på felet. Riktigt allvarliga fel i förhållande till EU:s regelverk har lyfts ut tillsammans med basvillkor. Dessa bedöms för sig enligt skalan obetydlig omfattning eller större omfattning än obetydlig.

Bilaga 3

Kompensationsstödet

Kompensationsstödet ersätter generella merkostnader för naturbetingade svårigheter i jordbruket. Därför skiljer sig kompensationsstödet från miljöersättningarna som ersätter specifik skötsel som behövs för att bevara värden. Sanktionsskalan för kompensationsstödet måste därför vara uppbyggd på ett annat sätt. Det är inte möjligt att koppla avdraget till kostnaden för skötselvillkoret eftersom det inte är dessa som ersätts. Det går inte heller att göra avdrag med hänsyn till syftet med stödet eftersom lantbrukaren antingen har mark i ett område som ger rätt till kompensationsstöd eller inte. Storleken på stödet påverkas även av vilket område som lantbrukaren har mark i samt oftast antalet djurenheter i förhållande till foderarealen.

Vid utformningen av bilaga 3 för kompensationsstödet har avdrag på grund av villkorsfel kopplats till ytan där felet finns. Det gäller alla villkor och beror på att omfattningen av felen står i relation till ytan där felet finns. Oavsett vilket eller vilka villkor som inte följs kommer avdraget att bli 100 procent av stödet för ytan där felet finns. Det beror på att de flesta villkor inte är möjliga att kombinera på samma mark då de hänger samman med markanvändningen. I de fall de är möjliga att kombinera flera villkor på ett skifte är det inte möjligt att koppla avdragets storlek till syftet med stödet eller kostnaden enligt resonemanget ovan.

Miljöersättningar

Genom artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 ges det möjligheter att införa miljöersättningar.

3 kap. Betesmarker och slåtterängar

I föreskriftens kapitel 3 beskrivs reglerna för miljöersättningen betesmarker och slåtterängar med tillhörande komplement.

Vilka krav finns för att få ersättning för betesmarker och slåtterängar?

1§ Reglerna i paragrafen belyser hur stor del av åtagandet som måste vara med i ansökan om utbetalning varje år. Första året i åtagandeperioden ska all mark som ingår i åtagandet också omfattas av ansökan om utbetalning. Övriga år måste endast 75 procent av befintlig åtagandereal finnas med i ansökan om utbetalning under förutsättning att varje enskilt skifte finns med minst vartannat år. Det finns flera anledningar till att införa denna regel.

Den första är att ett betesuppehåll kan vara bra för den biologiska mångfalden eftersom vissa marker behöver en mer extensiv skötsel. Den andra anledningen är att ett betesuppehåll kan fungera som en naturlig parasitbekämpning. Den tredje anledningen är att detta skapar en flexibilitet i skötsel som är efterfrågad.

Många lantbrukare upplever att systemet med fleråriga åtagande är väldigt strikt och att de av den anledningen kan vara tveksamma till att gå in i en åtagandeperiod. Tanken är att det ska upplevas som en förenkling när det blir möjligt att göra hävduppehåll på en mark på det här sättet. En situation där uppehållet exempelvis kan komma till användning är om lantbrukaren måste ta ner staketet på en mark på grund av att skog ska avverkas i anslutning till marken eller om djurantalen av någon anledning minskar under ett enskilt år.

I landsbygdsprogram 2007-2013 har systemet för ersättningen inte inbjudit till att anmäla till länsstyrelsen när hävduppehåll av den här karaktären måste göras. De lantbrukare som har anmält detta har istället riskerat att länsstyrelsen har hävt åtagandet på marken. Genom att öppna upp för den här flexibiliteten är vår förhoppning att fler lantbrukare ska anmäla till myndigheten om de av någon anledning måste göra hävduppehåll. Förhoppningen är att felfrekvensen på det här sättet kommer att minska. Tanken är att länsstyrelsen ska få in anmälan om hävduppehåll redan i samband med SAM-ansökan men det kommer även att vara möjligt att dra tillbaka ett block från utbetalningen. Det är inte möjligt att dra tillbaka ett block efter det att länsstyrelsen har aviserat om kontroll.

2-3§§ Miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar omfattar i föreskriften markklasserna:

- betesmarker och slåtterängar med allmänna värden,
- betesmarker med särskilda värden,
- slåtterängar med särskilda värden,
- mosaikbetesmarker,
- skogsbete
- alvarbete och
- gräsfattiga marker.

Det kommer även att vara möjligt att få ersättning för mark som inte har en fastställd markklass men som uppfyller definitionen för betesmark eller slåtteräng. Markklasserna kan inte överlappa varandra. Genom att samla dessa markklasser i en ersättning blir det en tydliga och sammanhållen ersättning.

Betesmarker och slåtterängar med allmänna värden är en enda markklass som omfattar både betesmark och slåtteräng. Detta öppnar upp för att sköta marken på olika sätt under en åtagandeperiod. Tanken är att om lantbrukaren söker utbetalning för betesmark på skiftet ska det betas men att skötseln vartannat år får vara slåtter. Om lantbrukaren däremot söker utbetalning för slåtteräng på skiftet så ska det skötas med slåtter, eventuellt kompletterat med efterbete. Men eftersom det är samma markklass så kommer det att vara lättare att byta mellan betesmark och slåtteräng inom befintligt åtagande. Om lantbrukaren vill ändra skötselmetod kommer det att räcka med att anmäla detta i SAM-ansökan. Länsstyrelsen kommer inte behöva pröva det ytterligare. Dessutom kommer det inte heller att få några konsekvenser för lantbrukaren om länsstyrelsen vid en kontroll ändrar grödkoden från betesmark till slåtteräng eller tvärt om.

Det är inte möjligt att få ersättning för mark där länsstyrelsen bedömer att skötseln motverkar att syfte med stödet uppnås. Ett exempel på en situation när denna skrivning kan komma till användning är en betesmark med en hotad art och stora mängder buskar och sly. Om den behöriga myndigheten bedömer att den hotade arten behöver mer buskar och sly än vad som är förenligt med miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar har de möjlighet att inte besluta om ersättning för den aktuella marken.

Vilka kriterier måste marken uppfylla för att kunna få en fastställd markklass?

4§ Skrivning av reglerna i paragrafen är ändrade sedan förra remissen för att förtydliga vad vi menar. Det är stödmyndigheten som fattar beslut om vilka marker som berättigar till ersättning samt fastställer markklassen, vilket framgår här. Detta eftersom det är stödmyndigheten som ska bedöma om marken uppfyller kriterierna och ger rätt till ersättningen. I samband med detta ska viss information framgå. Genom att skriva ut vilken information som ska framgå blir det tydligt för alla vilken information som måste finnas. När länsstyrelsen sedan exempelvis ska skapa en åtagandeplan för ett jordbruksblock kommer de på det här sättet att kunna hämta delar av den nödvändiga informationen om markklassen. Åtagandeplanen är ett redskap som ska användas för att beskriva uppgifter om varje mark, motivet till att marken klassats som en viss markklass, vilka skötselvillkor och särskilda skötselvillkor som gäller för den aktuella marken samt eventuella komplement. Lantbrukaren får då detta samlat på ett ställe för varje mark. På samma sätt som det är idag kommer åtagandeplanen att bli en del av det beslut om åtagande som länsstyrelsen fattar.

5§ Skrivning av reglerna i paragrafen är ändrade sedan förra remisen för att förtydliga vad vi menar. Kraven för att marken ska uppfylla kriterierna för att fastställas som markklasserna betesmarker med särskilda värden, slåtterängar med särskilda värden och mosaikbetesmarker framgår här. De är utöver respektive definition den samma. Detta eftersom dessa markklasser har mycket

gemensamt. En mosaikbetesmark är i grunden en betesmark med särskilda värden med stora inslag av berghällar eller andra naturliga impediment. Markerna ska ha höga natur- och kulturvärden och kravet innebär att dessa värden måste gynnas av minst ett av de särskilda skötselvillkoren. I flera avseende är det behovet av särskilda skötseln som särskiljer markerna från markklassen betesmark och slåtteräng med allmänna värden.

Marker med höga värden som är knutna till fältskiktet får endast i liten grad vara påverkade av gödsling och andra produktionshöjande åtgärder. Detta pekar tillsammans med värdena i fältskiktet ut vilka marker som är aktuella för dessa markklasser. Marker med höga värden som inte är knutna till fältskiktet kan berättiga till ersättning för särskilda värden under förutsättning att de inte är starkt påverkade av gödsling och andra produktionshöjande åtgärder. Det kan till exempel röra sig om höga kulturhistoriska värden eller trädvärden. Dessa värden påverkas inte av en tidigare måttlig gödsling och därför bör detta inte heller utgöra något hinder för markklasserna. I huvudsak är det före detta åkermark som kan vara starkt påverkad av gödsling och då inte ger rätt till dessa markklasser. Det är stödmyndigheten som ska bedöma om marken uppfyller kriterierna och ger rätt till ersättningen.

6§ Skrivning av reglerna i paragrafen är ändrade sedan förra remissen för att förtydliga vad vi menar. Kraven för att marken ska uppfylla kriterierna för att fastställas som någon av markklasserna alvarbete, skogsbete och gräsfattiga marker är att de uppfyller respektive definition. Det är stödmyndigheten som ska bedöma om marken uppfyller kriterierna och ger rätt till ersättningen. Stödmyndigheten kan även fastställa att marken har behov av särskilda skötselvillkor. Anledningen till att det inte är ett krav på minst ett särskilt skötselvillkor är att dessa markklasser i sig själv är så utmärkande.

7§ Skrivning av reglerna i paragrafen är ändrade sedan förra remissen för att förtydliga vad vi menar. Kraven för att marken ska uppfylla kriterierna för att fastställas som betesmark och slåtteräng med allmänna värden framgår här. Samtliga markklasser ska fastställas av stödmyndigheten även markklassen för betesmark och slåtteräng med allmänna värden. Detta hänger samman med att markklassen kommer att kopplas till marken i blockdatabasen, vilket innebär att marken kan ha en markklass utan att det finns ett giltigt åtagande för betesmarker och slåtterängar på marken. På det här sättet framgår det enklare vilken markklass en mark egentligen har och eventuella skötselvillkor som marken har behov av. På ett block kan det finnas mer än en markklass. På ett skifte är tanken däremot att det endast ska finnas en markklass. Det finns dock tillfällen som detta inte gäller exempelvis när lantbrukaren har ritat i ett skifte i ansökan innan markklassen på blocket är fastställd. Då kommer denna förändring först att slå igenom till ansökan nästföljande år. Dock är det viktigt att varje markklass utgör ett avgränsat område på blocket som har möjlighet att utgöra ett eget skifte.

Det är möjligt att fastställa särskilda skötselvillkor för alla markklasser utom betesmarker och slåtterängar med allmänna värden. Tanken här är att det tydligt ska framgå att marken inte uppfyller villkoren för någon av de andra

markklasserna. I ersättningen i landsbygdsprogrammet 2007-2013, kunde markklassen allmänna värden även bero på att ingen hade sökt ersättning för en annan markklass på marken. Ytterligare ett motiv till att även markklassen betesmark och slåtteräng med allmänna värden ska fastställas är för att vi ska ta ett större ansvar för arealen. På det sättet vill vi undvika merarbete samt problem längre fram i processen.

Det innebär i nuläget att alla marker inte kommer ha en fastställd markklass. Men i de fall markklassen ska fastställas på någon del av blocket ska hela blocket delas in i markklasser som ska fastställas enligt reglerna. Ett exempel på en situation där markklasserna ska fastställas är i de fall lantbrukaren ansöker om ett åtagande för särskild skötsel. Då ska alla blockets markklasser alltid fastställas, vilket innebär att även markklassen betesmarker och slåtterängar ska fastställas. Det finns även flera andra tillfällen då ett blocks markklasser ska fastställas.

Vilka åtgärder får inte utföras på marken?

8§ I den här paragrafen beskrivs vilka åtgärder som inte får utföras på mark som får ersättning för betesmarker och slåtterängar. Dessa åtgärder var inte tillåtna för betesmarker och slåtterängar i programperiod 2007-2013, så i praktiken blir det ingen stor förändring. Kalkning och konstbevattning är fortfarande inte tillåten men ryms i punkten ”andra åtgärder som kan skada natur- och kulturvärden på skiftet.

Skötsel

9-16 §§ I paragraferna som berör skötseln förklaras vilken skötsel som måste ske för att få ersättning för marken. Skötseln delas upp i de två åtagandenivåerna allmän skötsel och särskild skötsel. Lantbrukaren väljer åtagandenivå på blocket i samband med ansökan om åtagande. Länsstyrelsen kan för en enskild mark besluta om ett åtagande på åtagandenivån allmän skötsel eller om ett åtagande på åtagandenivån särskild skötsel. En markklassyta på ett skifte kan endast få ett åtagande på en av de båda åtagandenivåerna.

Det är möjligt att få ett åtagande för allmän skötsel om marken har en fastställd markklass som är betesmark och slåtteräng med allmänna värden, betesmark med särskilda värden eller slåtteräng med särskilda värden samt om marken uppfyller definitionen för betesmark eller slåtteräng men saknar fastställd markklass. Det kommer att vara möjligt att få särskild skötsel för alla fastställda markklasser utom betesmarker och slåtterängar med allmänna värden. Detta upplägg liknar i praktiken i stort upplägget som har funnits i ersättningen i landsbygdsprogrammet 2007-2013. Tidigare har markklassen och åtagandenivån däremot varit ett paket som inte gått att särskilja.

Det här systemet med två åtagandenivåer där lantbrukaren väljer nivå i samband med ansökan om åtagande har flera fördelar. Det framgår på ett enkelt sätt vilka värden som finns på den aktuella marken (exempelvis allmänna värden eller särskilda värden) genom markklassen. Valet av åtagandenivån styrs däremot av lantbrukarens ambitionsnivå med marken. Om lantbrukaren väljer särskild

skötsel är skötselkraven högre och även ersättningsnivåerna. Observera även att markklasserna skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark och gräsfattiga marker kräver åtagandenivån särskild skötsel eftersom dessa marker i sig själv har höga skötselkrav.

När det gäller betesmarker kan skötseln vartannat år bytas ut mot slåtter. Motivet till att det ibland är okej att byta ut bete mot slåtter är för att det ska vara mer flexibla åtagande med regler som underlättar för lantbrukare. Om det exempelvis av någon anledning inte är möjligt att beta marken ska det vara möjligt att sköta den med slåtter istället och ändå få ersättning.

För skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmarker och gräsfattiga marker är det inte möjligt att byta betet mot slåtter utan dessa marker ska skötas med bete. Det hänger samman med markernas naturliga förutsättningar. När markerna exempelvis har stora inslag av träd och naturliga impediment är det mycket svårt att sköta marken med slåtter. Men vi har efter synpunkter ändrat oss och öppnat upp för möjligheten att sköta dessa marker med slåtter i vissa enskilda fall. Det handlar om att om länsstyrelsen bedömer att det är lämpligt att sköta marken med slåtter istället för bete, har de möjlighet att besluta att bete kan ersättas med slåtter om den utförs på ett sådant sätt att växtmassan inte finfördelas. Slåttern ska då ske under perioden 1 juli till 31 oktober och skörden ska tas bort. Om länsstyrelsen beslutar om detta ska de skriva in det i åtagandeplanen så att det tydligt framgår.

En annan skillnad mellan allmän och särskild skötsel är att det inte finns något krav på klippande och skärande redskap för slåtterängar med allmän skötsel. Här finns istället endast ett krav på att slåtterängen årligen ska slås och skördas på ett sådant sätt att växtmassan går att föra bort. För att detta ska vara möjligt att genomföra på ett tillfredställande sätt får växtmassan inte finfördelas. Motivet är att det finns delade meningar om det är nödvändigt att redskapen är klippande och skärande eller om det viktigaste är att växtmaterialet inte smulas sönder och bidrar till förnaansamlingen. Genom att endast föreskriva om resultatet blir det även enklare att veta vad som ska kontrolleras.

Vid särskild skötsel kommer dock klippande och skärande redskap fortsatt att vara ett krav. Om vegetationen skärs av distinkt under slåttern och det blir ett rent snitt så räknas det som ett klippande och skärande redskap. Det innebär att för våta och fuktiga ängar att rotorslåtterbalk kan vara ett godkänt redskap. Däremot kommer rotorslåtterbalk inte vara godkänt för torra slåtterängar med värdefull flora. Det är därför lämpligt att länsstyrelsen tillsammans med lantbrukaren diskuterar vilket redskap som kan anses vara klippande och skärande på den enskilda marken. Motivet till att ha kvar kravet på klippande och skärande redskap i särskild skötsel är att lantbrukarnas ersättning beräknas utifrån att klippande eller skärande redskap används för slåtterängar med särskilda värden och särskild skötsel. Det beror även på att det ännu inte finns något entydigt forskningsresultat och att det råder oenighet bland experter om vad om vad som händer på lång sikt om de klippande och skärande redskapen

byts ut mot andra redskap. Vi föreslår av den anledningen försiktighetsprincipen på slätterängar med särskilda värden och särskild skötsel.

Ytterligare en skillnad mellan allmän skötsel samt särskild skötsel för slätterängar är fagning. För särskild skötsel finns det ett krav på att ängen årligen ska vara fagad. Fagning innebär att röja undan löv, nedfallna kvistar och annat skräp från ängen. Detta är en viktig del av skötseln som påverkar möjligheten att sköta slätterängen på ett sätt så att värdena bibehålls. På detta vis undviker man ett lager av multnande (ruttnande) löv och kvistar, vilket gör att tillväxten av gräs och örter gynnas. Om fagningen inte genomförs ordentligt påverkar det även möjligheten att skörda slätterängen med bra resultat.

Om åtagandet har nivån särskild skötsel ingår det i de flesta fall särskilda skötselvillkor. För alla markklasser utom betesmarker och slätterängar med allmänna värden ska de skötselvillkor som marken har behov av vara fastställda. För markklasserna betesmark med särskilda värden, slätterängar med särskilda värden och mosaikbetesmark måste marken ha behov av minst ett särskilt skötselvillkor som stödmyndigheten ska fastställa. För alvarbete, skogsbete och gräsfattiga värden räcker det att de fastställer särskilda skötselvillkor om marken behöver det. Syftet med de särskilda skötselvillkoren är att stödmyndigheten vid åtagandenivån särskild skötsel kan besluta om villkor utöver skötselvillkoren med utgångspunkt från markens behov.

I miljöersättningen för betesmarker och slätterängar i programperiod 2007-2013 fanns det fler särskilda skötselvillkor än det finns nu. Innehållsmässigt finns dock villkoren kvar men de har omformulerats. Villkoren "vilket utseende vegetationen ska ha" samt "skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement" påverkas exempelvis av vilka djurslag som betar marken. Här är det möjligt för stödmyndigheten att till exempel besluta att marken inte får betas med hästar för att det kan skada fornlämningar eller värdefulla träd. Det kan även vara möjligt att på örtrika marker besluta att bete med får inte är tillåtet. Anledningen till att detta inte är ett eget skötselvillkor är för att det hänger direkt samman med skötseln av vegetationen samt eventuella landskapselement.

På samma sätt kan stödmyndigheten under villkoret "*vilket utseende vegetationen ska ha*" besluta om eventuell plockhuggning av skogsbete. Om stödmyndigheten beslutar något om punkten "*reglering av tillskottsutfodring av betesdjur*" ska de precisera i åtagandeplanen hur villkoret ska följas. Den behöriga myndigheten kan exempelvis reglera att djuren inte får beta en gödslad vall tillsammans med den aktuella marken eller att djuren inte fritt får gå in i stallet och äta för att sedan gå ut och beta på den aktuella marken. Ett annat exempel är reglering av eventuell övergångsutfodring.

Generellt när det gäller skötseln är åtagandeplanen ett redskap som ska användas för att beskriva uppgifter om varje mark, motiven till markklassen, vilka skötselvillkor och särskilda skötselvillkor som gäller för den aktuella marken.

Vilka undantag finns?

17§ Undantagen är samlade i en egen paragraf och under en egen rubrik. Det är tänkt som en förenkling för att underlätta läsbarheten av föreskriften. Det är länsstyrelsen som kommer att ges möjlighet att besluta om undantagen med hänsyn till omständigheter och annan lagstiftning.

En möjlighet är att anpassa skötselvillkoren om exceptionella väderleksförhållanden eller om högt vattenstånd omöjliggör skötseln. Det kan till exempel röra sig om översvämmade betesmarker och slåtterängar. I dessa fall kan ersättningen anpassas till de åtgärder som har varit möjlig att göra utan att brukaren riskerar hävning och återkrav.

Undantag från kravet på borttagande av igenväxning kan medges om detta skulle gynna en hotad art. Omfattningen av undantaget får dock inte vara så stor att syftet med att bevara hävdgynnade värden i betesmarker och slåtterängar inte uppnås.

Undantaget när det gäller omfattningen för bortförsel av skörd på marker som ingår i åtagande för skötsel av våtmarker innebär att en våtmark som betas nu kan få ersättning för detta inom miljöersättning för betesmarker och slåtterängar.

Komplement till miljöersättning för betesmarker och slåtterängar

18-36 §§ I detta avsnitt nämns vilka komplement som lantbrukaren kan få ersättning för samt vilket komplement som är möjligt att få på vilken markklass. Dessa är tänkta som ett valfritt komplement utöver ett åtagande för särskild skötsel. Syftet är att de lantbrukare som utför speciella insatser på sin mark ska kunna få ytterligare ersättning för detta. Komplementen är:

- lieslätter,
- lövtäkt,
- efterbete,
- höhantering,
- bränning och
- svårtillgängliga platser.

Under varje komplement framgår det tydligt vad man kan få ersättning för samt vilken skötsel som krävs. Då samtliga komplementen är femåriga åtagande är det viktigt att det utförs någon skötselåtgärd på skiftet varje år utom i de fall de är möjligt att göra undantag. Första året ett komplement finns med i åtagandet är det dock inte möjligt att göra uppehåll i skötseln av komplementet. Därefter är det möjligt att göra uppehåll i lieslätter, efterbete, höhantering och svårtillgängliga platser vartannat år för ett enskilt skifte under förutsättning att reglerna i 3 kap 1§ är uppfyllda. För lövtäkt och bränning blir det möjligt att göra uppehåll i skötseln enstaka år om åtagandeplanen tillåter det.

Det är möjligt att få utbetalt för lövtäkt och bränning även ett år som den enskilda marken inte finns med i ansökan om utbetalning av miljöersättning för marken. De andra komplementen är inte möjliga att få ersättning för ett år då den

enskilda marken inte finns med i ansökan om utbetalning. Det beror på att lövtäkt och bränning är möjligt att utföra även de år det är hävduppehåll i bete och slätter. De andra komplementen hänger samman med hävden och är inte möjliga att genomföra om det är hävduppehåll.

När det gäller lövtäkt måste det dock inte ske en åtgärd på varje enskilt träd varje enskilt år i åtagandet. Däremot måste någon skötselåtgärd kopplat till lövtäkt ske varje år på skiftet. En åtgärd kan exempelvis vara att ta bort rotskott eller grenar som växer fel. Detta ska regleras av åtagandeplanen. När det gäller bränning är det också viktigt att det utförs någon skötselåtgärd på skiftet varje år.

För varje komplement finns det skötselvillkor som ska vara uppfyllda. För de flesta komplementen har stödmyndigheten möjlighet att precisera villkoren. Generellt gäller att åtagandeplanen är ett redskap som ska användas för att beskriva uppgifter om komplementen, motiv till komplementen samt vilka villkor som gäller för det aktuella komplementet.

Den yta där komplementet fastställs behöver inte sammanfalla med skiftet utan det är även möjligt att fastställa en mindre yta för komplementet.

4 kap. Restaurering av betesmarker och slätterängar

I föreskriftens kapitel beskrivs reglerna för miljöersättningen restaurering av betesmarker och slätterängar.

I det nya landsbygdsprogrammet har restaurering av betesmarker och slätterängar blivit en egen miljöersättning och är inte längre en del av miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. Det innebär ingen skillnad i praktiken för lantbrukaren, utan är endast en stödteknisk skillnad.

En annan skillnad mot hur det varit i programperiod 2007-2013 är att ersättningen numera inte är kvar inom Utvald miljö, utan alla lantbrukare med betesmarker eller slätterängar som uppfyller kriterierna i regelverket kan söka ersättningen. Åtgärderna får dock inte påbörjas förrän länsstyrelsen har lämnat ett skriftligt besked om att arbetet får påbörjas.

Miljöinvestering enligt faktiska kostnader betalas inte längre ut för restaurering av betesmarker och slätterängar. Däremot finns en ny miljöinvestering för engångsröjning. Miljöinvesteringarna kommer att regleras i föreskrifterna för projektstöd och företagsstöd.

Vilken typ av mark kan få ersättning för restaurering av betesmarker och slätterängar?

1-2 §§ Det är möjligt att söka ersättning för mark som tidigare varit brukad som betesmark eller slätteräng, vara igenvuxen, ohävdad eller behöver uppgraderas till annan markanvändning med högre miljönytta. ”Uppgraderas till annan markanvändning med högre miljönytta” är en skillnad från program 2007-2013. Det ger ett större utrymme för lantbrukaren att ta med befintlig betesmark som kan restaureras så att marken får ett högre natur- och kulturvärde än innan.

Det är möjligt att få ersättning för den mark som har eller kan återfå höga natur- eller kulturvärden enligt något av följande:

- marken har vegetationstyper eller rester av sådana som visar på långvarig slätter- eller beteshävd,
- marken har växtarter som visar på långvarig hävd,
- marken har andra biologiska värden som gynnas av slätter- eller beteshävd,
- marken har djurarter som är beroende av långvarig betes- eller slätterhävd eller har goda förutsättningar att återfå sådana
- marken har eller kan återfå höga kulturhistoriska värden.

Listan har utökats jämfört med nuvarande ersättning och speglar bättre de faktiska förhållandena för mark som kan komma ifråga för restaurering.

Marken ska ha förutsättningar att under åtagandeperioden kunna restaureras till markklasserna betesmarker eller slätterängar med särskilda värden, mosaikbetesmarker, alvarbeten, skogsbeten, gräsfattiga marker eller fäbodbeten med komplementet särskild skötsel av fäbodbete.

När det gäller betesmarker samt slätterängar kan lantbrukaren få ersättning för att restaurera dessa endast om de har förutsättningar att uppnå betesmark med särskilda värden eller slätteräng med särskilda värden. Om dessa enbart har förutsättningar att uppnå betesmarker och slätterängar med allmänna värden berättigar de inte till ersättning för restaurering. När det gäller fäbodbete kan lantbrukaren få ersättning för att restaurera dessa endast om de har förutsättning att uppnå fäbodbete med komplementet särskild skötsel.

3-4 §§ I dessa paragrafer framgår det att mark som ingår i restaureringsåtagande inte samtidigt får ingå i något åtagande för betesmarker och slätterängar eller fäbodar eller miljöinvestering för betesmarker och slätterängar eller engångsröjning. Marken får inte heller redan uppfylla förutsättningarna för miljöersättning för betesmarker och slätterängar eller fäbodar och inte heller tidigare ha ingått i ett åtagande för betesmarker och slätterängar. Marken får inte heller ha omfattats av en miljöinvestering för restaurering av betesmarker och slätterängar.

Dessa regler finns för att undvika dubbelfinansiering. Dessutom ska inte de marker som redan uppfyller förutsättningarna för miljöersättning eller misskötta marker som redan fått miljöersättning kunna få ersättning för restaurering. Fäbodbete som kan restaureras till särskild skötsel av fäbodbete kan få ersättning för restaurering trots att marken tidigare har ingått i ett åtagande eller uppfyller kriterierna för fäbodar.

Vad krävs för att få ett åtagande ska godkännas?

5-8 §§ Länsstyrelsen ska fastställa en restaureringsplan och lantbrukaren ska följa denna plan. Listan för förbjudna åtgärder stämmer överens med listan för

miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. Undantag kan göras om det uttryckligen framgår av restaureringsplanen.

Länsstyrelsen fattar beslut om vilka marker som berättigar till ersättning samt fastställer markklassen för restaurering. Viss information om markklassen ingår i restaureringsplanen. Procentuellt avdrag på grund av pro rata blir inte aktuell förrän man mäter in den färdiga markklassen vid slutbesiktning enligt 9 §. I restaureringsplanen ska framgå tidpunkt och omfattning av åtgärderna och även ifall några särskilda metoder ska användas före andra. I andra åtgärder som kan skada natur- och kulturvärden ingår till exempel konstbevattning och kalkning.

Länsstyrelsen slutbesiktning av restaureringen

9 § Slututbetalning av restaureringen kan göras först efter en slutbesiktning. För att få utbetalt ska länsstyrelsen göra slutbesiktningen av restaureringen. Vid slutbesiktningen ska länsstyrelsen fastställa markklass för den färdigrestaurerade marken. Den nya markklassen ska vara registrerad i blockdatabasen och gälla från året efter. Marken ligger alltså kvar som restaureringsmark i multikuben till dess att markklassen är färdig, men medför inget straff för brukaren om detta görs senare än år fem, förutsatt att brukaren har följt restaureringsplanen.

Marken ska bevaras som betesmark efter restaureringen

10 § Marken som länsstyrelsen fastställer vid slutbesiktning ska uppfylla kriterierna för aktuell markklass och ska skötas enligt villkoren för aktivitetskravet enligt regler för gårdsstöd för den enskilda markklassen. Det ska göras i fem år från och med kalenderåret efter att restaureringen har avslutats. Under dessa fem år får inte någon av de förbjudna åtgärderna enligt 4 kap. 8 § utföras på marken.

5 kap. Fäbodar

I föreskriftens 5 kapitel beskrivs reglerna för miljöersättningen fäbodar med tillhörande komplement.

Vilka krav finns för att få ersättning för fäbodar?

1 § Det är inte möjligt att variera antalet djurenheter i åtagandeperioden, utan den areal som ingår i åtagandet gäller under hela åtagandeperioden. Det innebär att det kommer att krävas samma antal djurenheter på fäboden under hela åtagandeperioden. De djur som betar vid fäboden ska därför redovisas. I de fall fäbodbrukaren inte har tillräckligt med djurenheter för att uppfylla åtagandet efter det första året i åtagandeperioden ska fäbodbrukaren anmäla detta vid redovisningen av djuren. I skalan för avdrag på grund av villkorsfel blir avdraget olika beroende på om fäbodbrukaren har redovisat för få djurenheter eller om det konstaterats vid en kontroll.

Åtagandet måste omfatta minst 1,2 djurenheter av djurslagen nötkreatur, får eller getter per fäbod. Dessa djurenheter ska alltid vara av dessa djurslag. Om arealen fäbodbete är över 6 hektar per fäbod får det överstigande antalet djurenheter även vara häst.

2-4 §§ Ersättningen består av en fast ersättning för fäbod i bruk som är lika stor oavsett hur stor fäboden är. Utöver detta tillkommer en ersättning för fäbodbetet. Länsstyrelsen fastställer arealen och godkänner de fäbodare som ska få ersättning. Vid sitt beslut ska länsstyrelsen ta hänsyn till olika faktorer som har betydelse för beslutet bland annat antal djur, djurslag, vilken mark som används till bete vid fäboden samt fäbodens traditionella användande. Begränsningarna för arealen hänger även samman med att inget godkänt fäodsbete ska vara under 6 hektar eller att betetrycket ska bli under 0,2 djurenheter per hektar. Dessutom har länsstyrelsen rätt att begränsa djurantalet på fäboden. Det kan exempelvis komma till användning om de bedömer att ett högt betetryck kan skada natur- eller kulturvärden på fäodsbetet.

Enligt beskrivningen av miljömålet ett rikt odlingslandskap är det framförallt antalet fäbodare som ska öka och inte arealen fäodsbete på den enskilda fäboden. Därför är ersättningen beräknad utifrån att det finns en grundkostnad för att bedriva fäodbruk såsom transport av djuren till och från fäboden och de dagliga resorna för fäodbrukaren mellan hemgård och fäbod (eller den arbetstid som blir bunden till fäboden om fäodbrukaren är där hela tiden och lejer bort sysslorna på hemgården). Kostnaden för att sköta fäboden står alltså inte i direkt proportion till hur stor areal fäodsbete som finns på fäboden och därför är ersättningen anpassad efter detta.

För att få ett åtagande för fäbod krävs minst 1 fäbod i bruk och 6 hektar fäodsbete.

Fäodbrukare som har flerfäodssystem har rätt till ersättning om detta är godkänt av länsstyrelsen. Fäodbrukaren kan vid flerfäodssystem få ersättning för ytterligare fäbod i flerfäodssystemet eftersom vissa kostnader tillkommer vid flerfäodssystem och andra inte. Kostnaderna för de dagliga resorna till och från fäboden (eller kostnader för anställd personal) är de samma oavsett flerfäodssystem. Det som tillkommer är kostnader för ytterligare flytt. Om brukaren har två fäbodare som sköts separat med en separat djurbesättning på varje fäbod, till exempel genom anställda, kan fäodbrukare få ersättning för flera fäbodare i bruk. Fäbod i bruk och fäodsbete finns beskrivet i definitionerna i 1 kap.

Ersättningen för fäbod omfattar i föreskriften markklasserna: fäodsbete som ger rätt till gårdsstöd och fäodsbete som inte ger rätt till gårdsstöd. Markklasserna kan inte överlappa varandra. På ett skifte är tanken att det endast ska finnas en markklass. Det innebär att varje markklass måste vara ett eget avgränsat område som kan utgöra ett eget skifte.

Länsstyrelsen ska fastställa vilken mark som ger rätt till gårdsstöd och vilken mark som inte gör det. Tanken med detta är att den behöriga myndigheten ska ta ett större ansvar och på det sättet undvika merarbete samt problem längre fram i processen. Den fastställda markklassen hänger även samman med att markklassen kommer att kopplas till marken i blockdatabasen.

Vilka åtgärder får inte utföras på marken?

5§ I den här paragrafen beskrivs vilka åtgärder som inte får utföras på mark som får ersättning för fåbodar. Dessa åtgärder får inte utföras något år under åtagandeperioden. Dessa åtgärder har i programperiod 2007-2013 inte heller varit tillåtna i fåbodbetesmarker så i praktiken blir det ingen förändring.

Vilka villkor ställs på fåbodens skötsel?

6-8 §§ De regler som berör skötseln förklarar på vilket sätt skötsel måste ske för att få ersättning för marken. Det grundläggande skötselvillkoret är att den delen av marken som ingår i åtagandet ska betas med 0,2 djurenhet per hektar av djurslagen nöt, get, får och häst. Minst 1,2 djurenheter per fåbod ska vara av djurslagen nötkreatur, get eller får. Djuren ska beta vid fåboden under hela säsongen men med några undantag. Varje år ska fåbodbrukaren redovisa vilka djur, antal och djurslag, som vistas på fåboden.

Fåbodbetena är stora sammanhängande områden där djuren betar, vilket innebär att olika delar av marken blir betespåverkad i olika utsträckning. Det är i detta sammanhang därför att föredra att i reglerna endast ange det generella betetrycket i antal djurenheter per hektar istället för det synliga resultatet av bete på marken. Fåbodbrukare ska varje år redovisa antalet djur av respektive djurslag som ska beta vid fåboden.

Om ett godkänt flerfåbodsystem tillämpas kan djuren beta vid en annan fåbod under en tid utan att det ska anses som en avvikelser. Varje djur kan dock bara tillgodoräknas vid en fåbod per säsong. Vidare får djuren vid fåboden även användas för efterbete av slätterängar vid fåboden utan att det anses som avvikelser. Länsstyrelsen kan även besluta att djuren inte behöver beta vid fåboden under en begränsad period om det finns särskilda skäl såsom till exempel rovdjurangrepp vid fåboden. Utöver kravet på bete vid fåboden kan länsstyrelsen besluta om reglering av hur och i vilken omfattning tillskottsutfodring får ske. Den kan även besluta om vilken period och med vilka djurslag som betet ska ske samt det maximala djurantalet.

Vilka undantag finns?

9 § Undantagen är samlade i en egen paragraf som en förenkling för att underlätta läsbarheten av föreskriften. Det är länsstyrelsen som kommer att ges möjlighet att besluta om undantagen med hänsyn till omständigheter och annan lagstiftning.

En möjlighet är att anpassa skötselvillkoren om exceptionella väderleksförhållanden eller högt vattenstånd omöjliggör skötseln. Det kan till exempel röra sig om översvämmade marker. I dessa fall kan ersättningen anpassas till de åtgärder som har varit möjliga att göra utan att brukaren riskerar hävning och återkrav.

Komplementet särskild skötsel av fåbodbete

Vad kan man få ersättning för?

10-11 §§ I detta avsnitt om särskild skötsel av fåbodbete beskrivs att det är möjligt att söka komplementet särskild skötsel av fåbodbete. Det är tänkt som ett

valfritt komplement utöver ett åtagande för fäbod som länsstyrelsen kan besluta om. Syftet är att den fäbodbrukaren som har fäbodbete med höga värden som kräver extra skötsel utöver normalt fäbodbete samt de andra skötselvillkoren ska kunna få ytterligare ersättning för detta.

För att berättiga till komplementet krävs att marken har ett åtagande för fäbodbete. För både fäbodvall (fäbodens inägor) och för fäbodskog och fäbodens andra utägor krävs även att det ska finnas höga biologiska värden eller höga kulturhistoriska värden som är knutna till fäboddriften. Dessa värden ska kräva särskild skötsel för att fäbodbetet ska kunna få detta komplement. För all mark som ska få komplementet, även fäbodskogen, krävs att marken ska ha inslag av gräs örter och ris som är dugliga som foder. Trädbeståndet ska även här vara spontant uppkommet och visa på kontinuitet. Kraven för fäbodskogen liknar det krav som finns på skogsbetet. Ren produktionsskog som kan ingå i fäbodbetet kan alltså inte berättiga till ersättning för komplementet särskild skötsel av fäbodbete. Länsstyrelsen beslutar vilka fäbodbeten som ska få extra ersättning för särskild skötsel.

Den särskilda skötseln av fäbodbetet innebär att länsstyrelsen kan ställa krav på vegetationens utseende vilket kan innefatta träd och buskars utseende, styrning av betet och plockhuggning. Dessutom kan länsstyrelsen ställa krav på skötsel av värdefulla landskapselement, användande och synliggörande av fäbodstigar samt att igenväxning ska tas bort. För vissa åtgärder i komplementet krävs att fäbodbrukaren har tillåtelse att göra manuella åtgärder för att uppfylla den särskilda skötseln. Eftersom många fäbodbrukare endast har rätt att beta marken kommer detta att vara en begränsande faktor för hur mycket mark som kan få denna kompletterande insats. Den huvudsakliga begränsande faktorn kommer däremot att vara hur marken ser ut samt vilka värden den har då det är detta som avgör om marken har behov av åtgärderna i komplementet.

6.kap Vallodling

I föreskriftens kapitel 6 beskrivs reglerna för miljöersättningen för vallodling.

Vad kan man få ersättning för?

1 § Här framgår det att ersättning för vallodling kan sökas av de lantbrukare som odlar fleråriga slätter- och betesvallar eller frövallar som är korrekt anlagda och som uppfyller de villkor som ställs för miljöersättning för vallodling.

Miljöersättning till vallodling är möjligt att söka utanför det område där det är möjligt att söka kompensationsstöd. I vilka områden som det kommer att vara möjligt att söka kompensationsstöd kommer att regleras i förordning (2015:xx) om stöd till landsbygdsutveckling.

Vilken variation av areal vall i ansökan om utbetalning är möjlig?

2 § Regeln hanterar den variation av vallareal som lantbrukaren minst måste odla år från år. Enligt art. 47 i rådets förordning 1305/2013 ska det framgå vilken variation ett åtagande får ha mellan enskilda år under åtagandeperioden av landsbygdsprogrammet. Inför 2015 är det endast ersättning för vallodling som denna regel blir applicerbar på. Gränsen på 20 procent uppåt och nedåt av

åtagandearealen är den nivån på variation som Sverige lyckats få gehör för hos Kommissionen.

I den nya ersättningen för vallodling väljer lantbrukaren själv storleken på sitt åtagande genom första årets ansökan om åtagande och utbetalning. All vall som odlas på företaget behöver dock *inte* ingå i åtagandet och skötas enligt villkoren. Det innebär att varje gård kan anpassa sin vallodling så att det fungerar på bästa sätt med tanke på växtodlingsplaner. Efter det första året i åtagandet ska lantbrukaren sköta vall och söka utbetalning för minst 80 procent av sitt åtagande varje år. Lantbrukaren kan få utbetalning för högst 120 procent av sitt åtagande, men kan odla mer vall på företaget.

Med tanke på 80 procent-regeln är det särskilt viktigt att tänka efter så att lantbrukaren verkligen bara tar med så mycket areal vall som denne faktiskt planerar att odla varje år under 5 år. Om lantbrukaren kommande år i åtagandet vill ha utbetalning för mer areal och för fler vallar och då kommer över 120 procent av sitt åtagande, blir det en utökning som ger ett nytt femårigt åtagande, enligt 1 kap. 20 § denna föreskrift.

Om lantbrukaren söker utbetalning för vallodling för under 80 procent av sitt åtagande hanteras det enligt tabell i bilaga 3.

Vallen ska vara huvudgröda

3 § I programperiod 2014-2020 är numera vallodlingen en miljöersättning med en tydligare utpekad miljönytta. Syftet med ersättningen är att stimulera hållbar odling och minska växtnäringsläckage genom väl producerade vallar där vallarna sköts aktivt i områden som domineras av högintensiv spannmålsodling och där vallodling mer aktivt då kan ingå i växtodlingen. Vallodling bidrar även till att förbättra vattenkvalitén. Vallodling med förlängd liggetid och längre intervall mellan vallbrotten bidrar bland annat till att växtnäringsläckaget och ytavrinningen minskar. För att uppnå syftet med ersättningen är då det viktigt att vallarna ligger obrutna minst tre år.

Kalkylen för ersättningen är beräknad på liggetid på tre hela odlingssäsonger, vilket innebär tre somrar och inte tre vintrar. Tidigare revisioner har ställts sig kritiska till sättet att räkna på tre vintrar. Ersättningsnivån är också beräknad utifrån ett brytdatum den 31 juli det tredje året.

Under arbetet med dessa föreskrifter har det framförts synpunkter på brytdatumet det tredje året. Det enda alternativet som finns för att ändra till annat brytdatum för vallen är att ha ett ännu senare datum och det ser vi inte som något bra alternativ. Om vallen bryts före den 15 juni anses den inte vara huvudgröda det enskilda året. Brytdatum efter den 31 juli innebär även att lantbrukare som odlar vall inom ersättningen uppfyller kravet på gröd-diversifiering

Huvudregeln för liggetiden i den nya vallerersättningen är att vallen ska ligga i tre odlingssäsonger och att de tre åren ska räknas från första året som vallen finns med i ansökan om utbetalning i programperiod 2014-2020. Eftersom denna ersättning öppnat för nya åtaganden först i år (2015) har vi däremot valt att tillämpa tre års liggetid redan från 2014, under förutsättning att vallen ingick i ett

vallåtagande från programperiod 2007-2013 och lantbrukaren sökte utbetalning för den 2014. Det är möjligt att tillämpa detta undantag från huvudregeln eftersom det är ersättningsformer med liknande mål och syften. Om vi däremot hade valt att tillåta att räkna liggetiden för vallar även från 2013 hade det fått konsekvensen att lantbrukaren hade fått tillgodoräkna sig majoriteten av liggetiden (2 av 3 år) för när vallen ingick i utbetalningen för ett annat åtagande från en annan programperiod. Ersättningsnivån för vallodling är beräknad på tre års liggetid inom programperiod 2014-2020. Om vi hade valt att tillåta liggetid längre bak i tiden hade det då även varit mycket svårt att motivera aktuell ersättningsnivå.

Vilka villkor finns det för att få ersättning?

4-5 §§ Vilka krav som ställs på vallen och vallgrödan framgår av dessa paragrafer. Det är viktigt att reglerna för både vallen och vallgrödan är tydliga. Det är viktigt för hur reglerna ska tillämpas både för lantbrukaren vid odling av vall och för att få likartade bedömningar vid kontroll. 4 § reglerar vilken utsädesmängd som får användas vid etablering av vallen. I 5 § regleras hur en befintlig vallgröda får se ut. Vi förtydligar även i paragrafen när rörflen får ingå i vallgrödan och anses vara ok i ersättningen för vallodling. Även för dessa regler har det framförts synpunkter och sammantaget är det synpunkter på att reglerna för vallen och vallgrödan anses vara skärpta mot tidigare regler. Så är inte fallet utan det är till största delen instruktionerna för fältkontrollerna som numera återfinns som tydliga regler för att på så sätt göra tydligt för alla vilka regler som gäller. I tidigare programperiod var det många vallar som underkändes vid kontroll, med anledning av att det var ”dåliga” vallar. Det är en av anledningarna till att vi förtydligat vilka krav som ställs på vallen dels vid etablering och dels åren efter. Du ska redan då du söker ersättningen kunna avgöra om vallen uppfyller kraven. Reglerna ska vara förutsägbara.

Syftet med miljöersättning för vallodling är att ha väl producerande vallar. Ersättningen baseras på kalkylen med kostnader för att lägga om vallen med viss regelbundenhet. Det gör att de vallar som brukas mer ”passivt” inte riktigt platsar i miljöersättningen för vallodling.

Vilka skötselvillkor gäller?

6 § Den enda gång som det är tillåtet att använda växtskyddsmedel inom ersättning för vallodling är då vallen bryts för att etablera ny gröda eller etablera ny vall.

7 § Varje år ska vallen skötas. Det kan göras genom att den slås minst en gång varje år och skörden tas bort eller att den betas så mycket att det motsvarar en vallskörd. Någon av dessa åtgärder måste vara genomförd på vallen senast 31 oktober det år lantbrukaren har sökt ersättning för vallodling.

7. kap. Skötsel av våtmarker och dammar

I föreskriftens kapitel 7 beskriver vi reglerna för miljöersättningen för skötsel av våtmarker och dammar.

Vilka förutsättningar gäller för att få ett åtagande för skötsel?

1§ I paragrafen beskrivs vilka förutsättningar som gäller för att en lantbrukare ska kunna få ett åtagande för skötsel av våtmarker och dammar. Det finns även ett senaste datum på året då förutsättningarna måste gälla för att ansökan om åtagande ska kunna hanteras.

Vad gäller för att länsstyrelsen ska godkänna våtmarken eller dammen?

2 § Det finns möjlighet för alla som har en våtmark eller damm att få ett åtagande för skötsel. De som har anlagt eller restaurerat en våtmark eller damm som en miljöinvestering genom landsbygdsprogram 2007-2013 eller landsbygdsprogram 2014-2020, måste uppfylla vissa kriterier inom olika områden. De olika områdena framgår i paragrafen och regleras mer detaljerat i regelverket för miljöinvesteringar. Alla som får ett åtagande för skötsel av våtmarker och dammar bedöms efter dessa kriterier, även en sökande som inte har genomfört en miljöinvestering. Naturliga våtmarker kan inte få skötselersättning. Kriterierna är satta för att ge en så effektiv våtmark eller damm som möjligt när det till exempel kommer till förmågan att hindra näringsämnen att läcka vidare ut till sjöar, vattendrag eller hav.

Vad innehåller åtagandet?

3§ Ett åtagande ska innehålla de uppgifter som framgår i paragrafen. Det är information till den lantbrukare som söker om vilka arealer som ska skötas och vilka krav som åtagandet innebär för lantbrukaren. Länsstyrelsen ska genom åtagandet fastställa vilken del av våtmarken som består av vattenspegel och tillhör ägoslaget våtmark och vilken del av våtmarken som tillhör ägoslaget betesmark. Delarna med vattenspegel och betesmark ligger som olika block i block-databasen. På den del av våtmarken som tillhör ägoslaget våtmark är det enbart möjligt att söka miljöersättning för skötsel av våtmarker och dammar. På den del av våtmarken som är betesmark eller slåtteräng är det möjligt att söka både miljöersättningen för skötsel av våtmarker och dammar, miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar samt gårdsstöd om betesmarkens markklass tillåter detta. De olika miljöersättningarna ersätter olika delar av skötsel.

Miljöersättningen för skötsel av våtmark och dammar ersätter skötseln av våtmarkens och dammens funktion. Miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar ersätter bete eller slåtter samt den skötseln som är oberoende av våtmarkens funktion och syfte.

Vilka förbud gäller?

4 § En stor del av förbuden gäller vad som kan vara tillåtet eller inte enligt biotopskyddet. En nyanlagd eller restaurerad våtmark eller damm ska ha motsvarande regler som en orörd befintlig som har biotopskydd. De förbud som finns framgår i paragrafen. I vissa sammanhang kan det vara motiverat att länsstyrelsen ger undantag från förbuden.

Vilka skötselvillkor gäller?

5-6 §§ I paragrafen framgår det vilka skötselkrav som den som söker måste uppfylla. Dessa grundläggande skötselvillkor syftar till att våtmarken eller dammens funktion bibehålls. Länsstyrelsen kan välja att lägga till ytterligare särskilda skötselkrav utöver dessa. Syftet med dessa skötselkrav är att få en fungerande och effektiv våtmark eller damm. För att få det kan det behövas skraddarsydd skötselinsatser beroende på förutsättningarna för den enskilda våtmarken eller dammen. Till exempel kan villkoret om vegetationens utseende användas för att gynna växt- och djurliv som har speciella behov.

Ekologisk produktion

8. kap. Ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion

I föreskriftens kapitel 8 beskrivs reglerna för ersättningarna för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion.

Genom artikel 29 i rådets förordning 1305/2013 finns det möjlighet att införa ersättningar för ekologiskt jordbruk. Jordbruksverket har utformat en ersättning för omställning till ekologisk produktion och en ersättning för ekologisk produktion.

Lantbrukare som söker ersättningarna till ekologisk produktion ska vara anslutna till kontrollorgan för certifiering.

Allmänna regler för växtodling och djurhållning

Hur kan ett åtagande för växtodling kombineras med djurhållning?

1§ Av paragrafen framgår det vilka kombinationer som är möjliga i ett åtagande inom ekologisk produktion. Det är till exempel inte tillåtet att endast ha djurhållning i sitt åtagande. Det finns flera anledningar till det:

- EU:s certifieringsregler kräver att det ska finnas en koppling mellan djurproduktion och tillgång till mark att sprida gödseln från djuren.
- Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 bilaga 2 framgår det att vi endast får betala för antal hektar och inte för djurenheter.
- Det innebär en administrativ förenkling att inte tillåta ekologisk produktion för enbart animalieproduktion. Djurersättningar är mer komplicerade att hantera.

För åtagande i omställning till ekologisk produktion är det möjligt att ha endast djurhållning, men då måste det finnas ett åtagande för växtodling inom ekologisk produktion.

Enligt ovan nämnd förordning nr 1305/2013 kan en lantbrukare endast få utbetalt för djur om denne också förfogar över mark. Det går alltså inte att låna in någon annans mark för att få utbetalt för sina djur. Det betyder att det inte är önskvärt för en djurhållare att enbart ha ett åtagande för djurhållning om denne inte också har mark. Vi har därför varit tydliga med detta i 1 § och förklarat vilka kombinationer som är möjliga att göra.

Vilka krav gäller när den som söker ansluter sin produktion?

2 § Det är rimligt att lantbrukaren tar ställning till om denne vill certifiera eller ställa om sin verksamhet senast sista ansökningsdag det första året i åtagandeperioden för ersättningen. Det gör lantbrukaren genom att skriva under och lämna in ett anslutningsavtal till ett godkänt kontrollorgan.

Vi har delvis ändrat reglerna i paragrafen, efter förra remissen, för att förtydliga vad vi menar. Däremot har vi inte ändrat innebörden av själva regeln. Den som söker ersättning för ekologisk produktion eller omställning till ekologisk produktion ska ansluta produktionen till ett godkänt kontrollorgan. Det innebär att den som söker ersättningen ska vara samma fysiska person eller företag som står för anslutningen eller ha en direkt koppling till samma produktionsenhet som den person eller företag som står för anslutningen. Detta krav är nytt för programperiod 2014-2020 och fanns inte i programperiod 2007-2013 för motsvarande ersättning.

Anledningarna till att vi har infört den är flera. För det första är det nu endast möjligt att få ersättning om produktion är ansluten till ett godkänt kontrollorgan. Det innebär att kopplingen mellan certifieringen och ersättningen blir starkare. Till exempel kommer rapporterna från kontrollorganen utgöra en viktig grund för länsstyrelsens kontroller av ersättningen. Det är därför av stor betydelse att det finns en direkt koppling mellan den som söker ersättningen samt den som ansluter produktionen till kontrollorganet. I annat fall finns risk för att eventuella avdrag drabbar fel lantbrukare alternativt flera olika lantbrukare felaktigt. För det andra underlättar det administrationen för länsstyrelsen, vilket innebär att hanteringen kan gå snabbare samt blir mer rättssäker. Bedömningen är att det inte kommer att utgöra något problem för de som söker, eftersom det är möjligt för lantbrukaren att lägga till och ändra dessa uppgifter hos kontrollorganen. Dessutom är det ett krav som till exempel SMAK har i sina ansökningsblanketter redan idag.

I praktiken innebär det att det är tillåtet för en lantbrukare som har ett kommanditbolag eller liknande och som väljer att som person söka ersättningen, medan det är kommanditbolaget som står för anslutningen till kontrollorganet. Vidare är den sortens situationer där exempelvis mannen står för ansökan om ersättning medan hustrun står för anslutningen till kontrollorganet tillåtet då båda har en direkt koppling till samma produktionsenhet. Exempel på upplägg som däremot inte är tillåtna är när markägaren söker ersättningen medan arrendatorn sköter marken samt står för anslutningen till kontrollorganet. Det är inte heller tillåtet att ett företag står för ansökan medan ett annat står för anslutningen till kontrollorganet eftersom det inte finns den tydliga ansvarskoppling som krävs mellan två olika företag.

3§ Det viktiga är att den som söker ersättningen har anslutit all mark eller djurhållning, som ska ingå i åtagandet eller utbetalningen och därmed i certifieringen, senast den 15 juni. Att företaget verkligen blir eller är certifierat stämmer Jordbruksverket av senare i processen innan ersättningen betalas ut.

Det gäller olika regler för växtodling och djurhållning. För växtodling skriver vi ”åtagande eller ansökan om åtagande” eftersom lantbrukaren har ett visst antal

hektar areal som är konstant under hela ansökningsåret. Det går därför att hänvisa till den areal som ingår i åtagandet.

För djurhållningen är åtagandet konstruerat på annat sätt. Djurantalet kan variera under åtagandeperioden som är 5 år. Det räcker därför med ett visst minimiantal djur under året (se 17§). Ansökan om utbetalning för djur ska vara klar innan eller senast den 15 juni. Av den här anledningen skriver vi att det är det antal djur som ingår i ansökan om utbetalning senast den 15 juni som ska omfattas av certifiering.

Vilka är skötselvillkoren?

4 § Lantbrukare som brukar areal och föder upp djur enligt EU:s regler för certifierad ekologisk produktion har rätt till ersättning. För att inte dubbelreglera hänvisar vi till de villkor som gäller. Ersättningen ska täcka en del av de merkostnader som finns i ekologisk produktion jämfört med konventionell produktion. Ersättningen riktar sig både till lantbrukare som vill ställa om till certifierad ekologisk produktion och till lantbrukare som redan är ekologiskt certifierade.

I artikel 39 i rådets förordning 889/2008 och artikel 22 i kommissionens förordning 834/2007 står det att behöriga myndigheter i vissa fall kan besluta om undantag från reglerna i dessa förordningar. Jordbruksverket har fattat ett beslut om i vilka undantagsfall den som söker får hålla djur bundna.

Kontroll

5-6 §§ Jordbruksverket måste säkerställa att de lantbrukare som söker ersättningen följer reglerna och därmed får rätt ersättning. Av den anledningen vill vi veta vilket kontrollorgan som lantbrukaren är ansluten till och i vilken omfattning. Lantbrukaren kan ansluta vissa delar och lämna ute andra och de olika delarna kan vara ekologiskt certifierade eller under omställning. Det viktiga är att den som söker följer reglerna för certifieringen eftersom det är det som ersätts. Kontrollorganens kontroller ger oss information om detta. Vi är skyldiga att kontrollera att den som söker ersättningen följer reglerna. Vår avsikt är att låta kontrollorganens kontroller ligga till grund för ett riskurval när vi ska göra våra kontroller. Exakt hur detta ska gå till och vilka hinder lagstiftningen lägger när det gäller sekretess är under utredning av Jordbruksverket. Den som utför kontrollerna kan behöva granska bland annat bokföringen, för att få bekräftelse på att de uppgifter som lantbrukaren lämnar är korrekta. Det är därför viktigt att all dokumentation som påverkar utbetalningen av ersättning sparas under det år som utbetalningen avser.

Regler för växtodling

7-8 §§ Ersättningen för grödorna är beräknad för de åtgärder som behövs för att få en god skörd. Med gröda menar vi även bär och frukt. Den som söker ska till exempel använda så stor utsädesmängd som behövs för att få en god skörd.

8 § syftar även till att reglera vad grönfoder är och att vall inte ska kunna anmälas som grönfoder för att få högre ersättning för denna. Den som söker för grönfoder kan däremot ha vallgräs som en insädd i sin huvudgröda grönfoder.

Vilka särskilda villkor finns för hampa?

9§ Lantbrukaren måste utöver de vanliga villkoren för ekologisk växtodling skicka in etiketterna från utsädesförpackningen för att styrka att sorten är en av dem som är tillåtna att odla.

Vilka särskilda villkor finns för frövall?

10 § För frövall gäller att grödan ska användas till utsäde. Den som söker ersättning för frövall ska följa de regler som finns för en certifierad fröodlare och avtal med utsädesleverantören ska finnas på plats vid en kontroll, för att styrka detta.

Vilka särskilda villkor finns för frukt- och bärodling?

11-12 §§ I detta avsnitt framgår vilka regler det finns för frukt- och bärodling. Surkörsbär blir något mer storvuxna än andra fruktträd därför är villkoret för antal träd per hektar lägre. Tätare bestånd av surkörsbär leder till dålig skörd, eftersom för lite ljus då når in i trädkronan.

Lantbrukare som odlar dessa sorter med minst den planttäthet som anges kan få utbetalning för frukt- och bärodling. Det är möjligt att blanda olika arter.

13-14 §§ Av dessa paragrafer framgår det vilka regler som gäller vid etablering och förnyring av frukt- och bärodlingar. I ersättning för ekologisk produktion under programperioden 2007-2013 fanns en liknande regel. Till skillnad mot den tidigare regeln får den som söker ersättning nu även ersättning för fruktträd eller vindruvor även det år fruktodlingen etableras eller förnygras.

Efter synpunkter på samrådet har vi tagit bort kravet på att beskära träden varje år, ”om de är av en sådan sort att detta krävs”. Vårt argument för att ta bort kravet är att beskärning är en del av kravet på att frukten ska odlas med sikte på god skörd. Fruktsättning och tillväxt påverkas av beskärning, men behovet av beskärning är mer komplicerat än att bara titta på vilken sort trädet är. Till exempel har grundstam och planteringsystem större betydelse än sort.

Regler för djurhållning

Vilket är det minsta antal djur som krävs för att uppfylla djuråtagandet?

15§ Vilket som är det minsta antal djur eller djurenheter som krävs för att den som söker ska uppfylla sitt åtagande för djur framgår av reglerna i paragrafen. Ekologiska djur måste hållas under varje år i åtagandeperioden om djurhållning ingår i åtagandet. Djurantalet och djurslagen får variera.

16 § Endast ett förtydligande av förordningen. Syftet är att klargöra att ersättning för djurhållningen kan ges genom de växtodlingsgrödor på åkermark som berättigar till utbetalning för växtodling, till exempel spannmål och grönfoder. Vallodling kommer enligt förslaget i landsbygdsprogrammet inte att berättiga till

egen ersättning men användas till att ge ersättning för djurhållningen. Då ersättningen för djurhållningen ska beräknas kommer, precis som idag, det antal djurenheter som lantbrukaren ansökt om att matchas mot arealen växtodling. Utbetalning sker efter det minsta av antal djurenheter och växtodling. Dessutom kommer man precis som idag att kunna använda sin areal i åtagande för betesmarker och slåtter ängar som en grund för djurersättningen. Dock med en skillnad, det är bara betesmarker och slåtterängar som berättigar till gårdsstöd som kan ligga till grund för djurersättning, det vill säga inte skogsbete, alvarbete, fäbodbete, mosaikbetesmarker eller andra gräsfattiga marker.

16 § har kompletterats med ett förtydligande om hur utbetalning av tillägget för ekologisk djurhållning ska beräknas.

I handläggningssystemets beräkning av utbetalning kommer åkermarken att i första hand användas inom respektive ersättning. Det kommer bara vara möjligt att låna mark från produktion till omställning för att undvika risk att vi genom stödsystemet gör så att ekologiska djur får för stor andel foder som inte är godkänt för ekologisk produktion.

Hur redovisas tackor, getter och suggor i ansökan om utbetalning?

17 § Lantbrukare ska redovisa antalet tackor, getter (hondjur) och suggor i SAM-ansökan. Det antalet djur ska lantbrukaren hålla under två månader efter det att ansökan kommit in till länsstyrelsen. Samma villkor gäller för kompensationsstödet.

18 § Tackor och getter måste inte ha fått ungar under räkningsperioden, för att lantbrukare ska kunna få ersättning för dem, utan det räcker att tackorna eller getterna har inseminerats eller släppts till en bagge eller bock. Paragrafen överensstämmer med reglerna för kompensationsstödet.

Hur får ersättningsberättigande tackor, getter och suggor bytas ut?

19 § Lantbrukaren får byta ut tackor, getter och suggor mot andra djur av något av dessa djurslag under hållandeperioden. Det är möjligt att byta ut till exempel tackor mot suggor så länge det totala antalet djurenheter som lantbrukaren sökt utbetalning för inte minskar. Lantbrukaren måste ersätta utbytta djur inom 10 dagar.

Hur beräknas antalet nötkreatur?

20-21 §§ Det är samma beräkning både för ersättningarna inom ekologisk produktion som inom kompensationsstödet. Ersättningen beräknas för nötkreatur som ett genomsnitt av det djurantal som lantbrukaren rapporterat till CDB. Kravet på att lantbrukaren endast får tillgodoräkna sig djur från den egna produktionsplatsen innebär i praktiken att lantbrukaren måste vara djurhållare i Jordbruksverkets produktionsplatsregister. Tidigare föreskrifter har varit formulerade på samma sätt, men kravet har inte kontrollerats.

Vi frågade efter synpunkter på detta vid samrådet. Det gör att vi har dragit slutsatsen att vi ska formulera om föreskriften så att det inte är ett krav att man är

djurhållare på sin produktionsplats. Rent handläggningssmässigt kommer det inte att leda till några förändringar i hur länsstyrelsen gör idag.

Samma princip råder för kompensationsstödet när det gäller vem som får tillgodoräkna sig djuret samma dag som det byter produktionsplats. Denna princip är ingen skillnad mot programperiod 2007-2013. Sedan förra remissen har vi lagt till ett förtydligande för vad som gäller för en lantbrukare som har haft ett åtagande i programperiod 2007-2013 för miljöersättningen för kretslopps-inriktad produktion eller certifierad ekologisk produktion till och med årsskiftet innan ansökan om åtagande. Om lantbrukaren har sökt utbetalning för certifierad ekologisk djurhållning året innan ska hela räkningsperioden användas för beräkningen av ersättning för certifierad ekologisk produktion. Om detta inte är möjligt förlorar dessa lantbrukare ersättning för nästan ett halvt år.

Hur redovisas och beräknas slaktsvin?

22§ Lantbrukaren får utbetalning för de slaktsvin som slaktas på slakteri och som slakteriet rapporterar till Jordbruksverkets slaktregister. Av föreskriften (SJVFS 1995:56) framgår även att slakteriet ska vara godkänt av Livsmedelsverket. Slaktsvin definieras enligt föreskriften (SJVFS 1998:127) som ”Slaktkropp av helt kastrerat hansvin eller från honsvin som inte har grisat. Slaktkroppen ska väga minst 50 kilogram.”

För att kunna kontrollera de djur som ligger till grund för utbetalning, och för att utbetalningen ska kunna göras innan årsskiftet är räkningsperioden samma som för nötkreatur. Hämtningen av de antal slaktade slaktsvin görs några veckor efter räkningsperiodens slut, för att rättningar ska hinna komma in. För lantbrukaren bör det vara enklare att endast redovisa produktionsplatsnummer än att på förhand ansöka om ett visst antal djur.

Kravet på att lantbrukaren endast får tillgodoräkna sig djur från den egna produktionsplatsen innebär i praktiken att lantbrukaren måste vara djurhållare i Jordbruksverkets produktionsplatsregister. Tidigare föreskrifter har varit formulerade på samma sätt, men kravet har inte kontrollerats. Vi frågade efter synpunkter på detta vid samrådet. Inkomna synpunkter gör att vi har dragit slutsatsen att vi ska formulera om föreskriften så att det inte är ett krav att man är djurhållare på sin produktionsplats. Rent handläggningssmässigt kommer det inte att leda till några förändringar i hur länsstyrelsen gör idag.

Samma princip råder för kompensationsstödet när det gäller vem som får tillgodoräkna sig djuret samma dag som det byter produktionsplats. Denna princip är ingen skillnad mot programperiod 2007-2013.

Sedan förra remissen har vi lagt till ett förtydligande för vad som gäller för en lantbrukare som har haft ett åtagande i programperiod 2007-2013 för miljöersättningen för kretslopps-inriktad produktion eller certifierad ekologisk produktion till och med årsskiftet innan ansökan om åtagande. Om lantbrukaren har sökt utbetalning för certifierad ekologisk djurhållning året innan ska hela räkningsperioden användas för beräkningen av ersättning för certifierad

ekologisk produktion. Om detta inte är möjligt förlorar dessa lantbrukare ersättning för nästan ett halvt år.

Hur redovisas och beräknas värphöns och slaktkycklingar?

23§ Lantbrukaren beräknar själv det genomsnittliga antalet fjäderfä, som redovisas i ansökan, genom att multiplicera antalet insatta djur i varje omgång med antalet dagar som denna omgång hålls under räkningsperioden, samt dela med antalet dagar i räkningsperioden. Djur som dör eller behöver avlivas, på grund av till exempel sjukdomar eller olyckor under den tid omgången hålls, behöver inte räknas bort. Om man håller flera omgångar samtidigt, som inte sätts in eller tas ur produktion samtidigt får man räkna varje omgång för sig och sedan lägga ihop antal djur för de olika omgångarna.

Även om beräkningen är mer komplicerad än om den endast hade baserats på antalet insatta djur är det en fördel för producenterna att utbetalningen grundas på det genomsnittliga djurinnehavet. En omgång med värphöns hålls ofta mer än ett år. Om betalningen endast grundas på antalet insatta djur får lantbrukaren ingen utbetalning vissa år. Det är bättre för producenten att ha samma utbetalning och samma behov av ekologiskt odlad areal alla år.

Äggproducenterna känner också igen beräkningsprincipen från statistikrapporteringen till Jordbruksverket.

Eftersom räkningsperioden föreslås bli 1 augusti året före ansökningsåret till 31 juli ansökningsåret blir det lättare att förutse hur många djur som ska sättas in och under vilken period de ska hållas. Om lantbrukaren inte redovisat värphöns respektive fjäderfä året innan startar räkningsperioden 1 januari. Enligt förslag till föreskrift om ansökan om vissa jordbrukarstöd ska antalet fjäderfä redovisas senast på sista ansökningsdagen, när SAM-ansökan lämnas in.

Exempel för första året djurhållaren söker ersättning för ekologisk djurhållning för värphöns:

Djurhållaren sätter in en omgång med 500 värphöns i maj året innan ansökningsåret. Utslaktning planeras till den 8 juni. Djurhållaren har hållit värphönsen 159 dagar (1 januari - 8 juni) under räkningsperioden som är 212 dagar (1 januari – 31 juli).

Det genomsnittliga antalet värphöns som djurhållaren ska redovisa i ansökan är $500 * 159 / 212 = 375$

Sedan förra remissen har vi lagt till ett förtydligande för vad som gäller för en lantbrukare som har haft ett åtagande i programperiod 2007-2013 för miljöersättningen för kretslopps-inriktad produktion eller certifierad ekologisk produktion till och med årsskiftet innan ansökan om åtagande. Om lantbrukaren har sökt utbetalning för certifierad ekologisk djurhållning året innan ska hela räkningsperioden användas för beräkningen av ersättning för certifierad ekologisk produktion. Om detta inte är möjligt förlorar dessa lantbrukare ersättning för nästan ett halvt år.

Kompensationsstöd

9 kap. Kompensationsstöd

Sverige har fått nya ramar för utformning av kompensationsstödet. Reglerna som EU:s medlemsländer måste följa för kompensationsstöd är ändrade, vilket innebär att Sverige inte på egen hand har kunnat styra hur kompensationsstödet ska se ut. Kompensationsstödet behöver därför ändras på flera sätt från och med 2015 från hur det tidigare har varit konstruerat.

Det är regeringen som ansvarar för och fattar beslut om själva utformningen av kompensationsstödet. Utformningen kommer att regleras i förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling. Där kommer det bland annat att framgå vilka grödor som räknas som grovfodergrödor, växtodlingsgrödor och extensiva grödor, samt till vilken typ av jordbruk grödorna räknas. Förslaget till föreskrift reglerar skötselvillkor och detaljerade villkor om hur djurenheter ska beräknas. Därför har vi i sammanställning av samrådssvar hänvisat till förordningen för de frågor som rör själva utformningen. Många villkor är de samma som 2014 och då påverkas de inte av en ny utformning.

Det är inte längre möjligt att ge kompensationsstöd för alvarbete, skogsbete och fäbodbete utan gårdsstöd. Se vidare i konsekvensutredningen för definition av betesmark i 1 kap. 2 §.

Vilka villkor gäller grödor som ingår i ansökan om utbetalning?

1 § Aktivitetskravet är det samma som aktivitetskravet för gårdsstöd.

2 § I denna paragraf framgår vad som gäller för vall och grönfoder vad det gäller skörd. Lydelsen har justerats efter senaste remissen, dels för att ha motsvarande lydelse som i miljöersättning för vallodling och dels för att förtydliga regeln. Betydelsen är dock densamma som innan.

3 § Skötselvillkoren är i detta förslag något lägre än för miljöersättning för betesmarker och slåtterängar. Skälet är att kompensationsstödet ersätter merkostnader för naturbetingade svårigheter i jordbruket och miljöersättningarna ersätter specifik skötsel som behövs för att bevara värdena. De undantag som länsstyrelsen beslutar om bör i princip automatiskt gälla för kompensationsstödet. Regeln om att grovfodergrödor ska betas eller slås av innebär också att grovfodergrödor på åkermark inte får skördas genom tröskning.

4 § Ersättningen för grödorna är beräknade för de åtgärder som behövs för att få en god skörd. Lantbrukaren ska till exempel använda så stor utsädesmängd som behövs för att få en god skörd. Frövall regleras inte specifikt men kravet på odling med sikte på god skörd kan generellt innebära att frövallen ska vara anlagd för att användas till fröodling, vilket generellt innebär odling i renbestånd och att den inte ska användas till grovfoder. Lantbrukaren ska då antingen sälja utsädet till ett utsädesföretag eller endast odla i den omfattning som behövs till den egna odlingen.

5 § Reglerna i paragrafen fastställer när skörd av spannmål tidigast får ske. Syftet med regleringen är att grönfoder inte ska anmälas som spannmål.

Hur ska ersättning beräknas för företag med mark inom flera stödområden?

6 § Tillämpningen för nedtrappning av stöd för lantbrukarens areal över en viss hektargräns förtydligas. Nedtrappning görs alltid av areal i områden som ger sämst ersättning, vilket också blir mest gynnsamt för lantbrukaren.

7 § I paragrafen framgår det att för företag med vall inom flera stödområden, för vilka olika arealfaktorer tillämpas, lämnas ersättning enligt den arealfaktor som används för det stödområde där företagets brukningscentrum ligger samt att om brukningscentrum ligger utanför stödområde där ersättning lämnas tillämpas den arealfaktor som gäller för stödområde med högst krav på antal djurenheter per hektar.

Vilka är kraven på djurhållning och redovisning av djur?

8-9 §§ Lantbrukaren ska redovisa antalet tackor och getter (hondjur) i SAM-ansökan. Det antalet djur lantbrukaren ska sedan hålla under två månader efter det att ansökan kommit in till länsstyrelsen.

Tackor och getter måste inte ha fått ungar under räkningsperioden, för att lantbrukaren ska kunna få ersättning för dem, utan det räcker att tackorna eller getterna har inseminerats eller släppts till en bagge eller bock.

Hur får tackor och getter som ger rätt till ersättning bytas ut?

10 § Lantbrukaren får byta ut tackor och getter mot andra djur av något av dessa djurslag. Det totala antalet djurenheter som lantbrukaren sökt utbetalning för får inte minska. Lantbrukaren ska skaffa nya djur inom 10 dagar.

Hur beräknas antalet nötkreatur?

11-12 §§ Liksom i ersättningen för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion beräknas ersättningen för nötkreatur som ett genomsnitt av det djurantal som lantbrukaren rapporterat till CDB.

Lydelsen är ändrad efter senaste remissen så att det framgår, att det liksom för ekologisk produktion, inte finns krav på att man står som djurhållare på PPN:et.

Samma princip råder för kompensationsstödet som för ersättningen för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion när det gäller vem som får tillgodoräkna sig djuret samma dag som det byter produktionsplats. Denna princip är ingen ändring mot programperiod 2007-2013.

Övergångsstöd

13 § Paragrafen är ett förtydligande att förutom de andra villkoren i kapitel 9 ska övergångsstödet ha samma princip som tidigare år för vilken mark som ersätts i första hand. Övergångsstödet lämnas enligt det nya EU-regelverket, men medlemsstaterna får behålla vissa tidigare villkor, till exempel om att djur får begränsa hur stor areal jordbrukaren får ersättning för.

I paragrafen anges hur tilläggsersättningen beräknas för företag med areal inom flera stödområden med olika ersättningsnivå. I första hand fås ersättning för areal inom det stödområde som har högst ersättning och därefter i följande

stödområden efter fallande ersättning. I de fall arealen är större än den areal som är berättigad till ersättning med hänsyn till djurinnehavet innebär regeln det för brukaren mest förmånliga sättet att beräkna ersättningen.

2. BESKRIVNING AV ALTERNATIVA LÖSNINGAR FÖR DET MAN VILL UPPNÅ OCH VILKA EFFEKTERNA BLIR OM NÅGON REGLERING INTE KOMMER TILL STÅND

Det finns inga alternativa lösningar för att inte införa dessa regler och allmänna råd i en föreskrift. Regler för miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion och för kompensationsstödet måste finnas samlade för att det ska vara tydligt vilka regler som gäller för dessa ersättningar och stöd.

En effekt av att inte föreskriva om regler för villkorsavdrag eller att endast ha dem som allmänna råd är att hanteringen av villkorsavdrag inte blir enhetlig och förutsägbar.

3. UPPGIFTER OM VILKA SOM BERÖRS AV REGLERINGEN

2 kap. Skala för avdrag på grund av villkorsfel

De som berörs är de som har åtagande i ersättningsformerna och i de fall stödmyndigheten bedömer att de inte uppfyller villkoren. Länsstyrelserna och Jordbruksverket, som är de myndigheter som handlägger ersättningsformerna, berörs också.

3 kap. Betesmarker och slåtterängar

Den grupp som berörs direkt är de som kan välja att söka ersättningen. Det är lantbrukare och andra som är intresserade av att sköta marker med djur eller slåtter. För dem kan möjligheten att få ersättning för den skötsel som de utför bidra till att de väljer att sköta större arealer än vad de annars hade gjort. Det kan även medföra att de väljer att beta värdefulla betesmarker istället för att låta djuren beta på åkermark.

Genom att uppmuntra till att dessa marker sköts bevaras biologiska och kulturhistoriska kvaliteter i landskapet. Det bidrar även till att en variation i landskapet finns kvar. Detta är exempelvis positivt för friluftslivet och andra grupper som tar del av ett öppet landskap.

En annan grupp som berörs är länsstyrelserna och Jordbruksverket som hanterar ersättningen och på det här sättet påverkas.

Det fanns även i landsbygdsprogram 2007-2013 en ersättning för betesmarker och slåtterängar. Då hade cirka 33 000 lantbrukare ett åtagande för betesmarker och slåtterängar.

4 kap. Restaurering av betesmarker och slåtterängar

Den grupp som berörs direkt är de som kan välja att söka ersättningen. Det är lantbrukare och andra som har marker som är lämpliga att restaurera till

betesmark eller slåtteräng. De restaurerade markerna bör sedan skötas med djur eller slätter.

En annan grupp som berörs är länsstyrelserna och Jordbruksverket som hanterar ersättningen och på det här sättet påverkas.

Det fanns även i landsbygdsprogram 2007-2013 en ersättning för restaurering av betesmarker och slåtterängar. Då hade cirka 2 000 lantbrukare ett åtagande för att restaurera betesmarker och slåtterängar.

5 kap. Fäboddar

Den grupp som direkt berörs är de som kan välja att söka ersättningen. Det är fäbodbrukare och andra som är intresserade av att bedriva fäbodbruk. För dem kan möjligheten att få ersättning för den skötsel som de utför bidra till att de väljer att sköta en fäbod som de istället hade låtit stå oanvänd. Det kan på det sättet medföra att de väljer att transportera iväg djuren till fäboden istället för att endast låta dem beta vid hemgården.

Genom att uppmuntra till att dessa fäboddar sköts bevaras biologiska och kulturhistoriska kvaliteter. En fäbod i bruk visar en brukningsform som historiskt var vanlig. Ett levande fäbodbruk möjliggör därför att hantverk och traditioner kan föras vidare till kommande generationer.

En annan grupp som berörs är Länsstyrelserna och Jordbruksverket som hanterar ersättningen och på det här sättet påverkas. Det fanns även i programperiod 2007-2013 en ersättning för fäboddar. Då hade cirka 220 lantbrukare ett åtagande för fäboddar.

6 kap. Vallodling

Den grupp som direkt berörs är de lantbrukare som kan välja att söka ersättningen. Ersättningen för vallodling riktar sig till de lantbrukare som odlar vall i slättbygder utanför kompensationsområdet. Länsstyrelserna och Jordbruksverket påverkas också eftersom de hanterar ersättningen. Vi bedömer att ungefär att 10 000 lantbrukare som kan vara intresserade av att söka ersättningen.

7 kap. Skötsel av våtmarker och dammar

De som direkt berörs av regleringen är de som har våtmarker och dammar som uppfyller villkoren och väljer att söka ersättningen.

Länsstyrelserna och Jordbruksverket påverkas eftersom de hanterar ersättningen. Det fanns i Landsbygdsprogram 2007-2013 en ersättning med namnet ”Skötsel av våtmarker”. Sammanlagt hade 2 200 lantbrukare ett åtagande för skötsel av våtmarker under föregående period.

Ekologisk produktion

8 kap. Ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion

Lantbrukare som är anslutna till certifierad ekologisk produktion eller ska ställa om till certifierad ekologisk produktion berörs av regleringen, om de väljer att söka ersättningen.

Ersättningarna kan bidra till att fler lantbrukare vill bli ekologiskt certifierade. Det skulle gynna de konsumenter som vill köpa ekologiska produkter och särskilt svenska ekologiska produkter.

Länsstyrelserna och Jordbruksverket hanterar ersättningen och påverkas på så sätt.

Vi bedömer att ca 5 500 lantbrukare söker ersättning för ekologisk produktion och ca 2 000 söker ersättning för omställning till ekologisk produktion.

Kompensationsstöd

9 kap. Kompensationsstöd

De som direkt berörs av regleringen är de som kan söka ersättningen.

Länsstyrelserna och Jordbruksverket påverkas eftersom de hanterar ersättningen. Vi bedömer att ca 19 000 lantbrukare kommer att söka ersättningen.

4. BEMYNDIGADEN SOM MYNDIGHETENS BESLUTANDERÄTT GRUNDAR SIG PÅ

Förordning (2015:XX) om stöd för landsbygdsutveckling. (landsbygdsförordningen)

5. UPPGIFTER OM VILKA KOSTNADSMÄSSIGA OCH ANDRA KONSEKVENSER REGLERINGSALTERNATIVEN MEDFÖR OCH EN JÄMFÖRELSE AV KONSEKVENSERNA FÖR DE ÖVERVÄGDA REGLERINGSALTERNATIVEN

Miljöersättningar och ersättningarna för ekologisk produktion är frivilliga att söka och är en ersättning för det arbete man utför och det intäktsbortfall som kan uppstå. Förändringar i verksamheten kan behöva göras, men det ska täckas av ersättningen. Om företagen behöver göra ytterligare förändringar är svårt att förutse.

För de lantbruksföretag som har möjlighet att söka kompensationsstöd är denna ersättning en mycket viktig del för dessa företag. Kompensationsstödet ska gynna de företag i områden med mindre gynnsamt klimat och förutsättning för odling.

Jordbruksföretagens kostnader för administration påverkas inte direkt av föreskriftsförslaget. Enskilda lantbrukares avdrag vid villkorsfel kommer att påverkas. Syftet med en gemensam skala för villkorsavdrag är att ge jordbruksföretag i hela landet mer lika avdrag vid samma typ av fel och därmed mer lika förutsättningar. På sikt kan länsstyrelsens och Jordbruksverkets handläggning underlättas.

Om företagen blir mer medvetna om påföljderna när man inte följer villkor kan de undvika fel och därmed även slippa påföljder. På sikt kan skalan för avdrag bidra till att villkoren följs bättre och därmed öka effektiviteten i åtgärderna. Något fler lantbrukare kan vilja gå in i åtagande om påföljderna är förutsägbara.

6. BEDÖMNING AV OM REGLERINGEN ÖVERENSSTÄMMER MED ELLER GÅR UTÖVER DE SKYLDIGHETER SOM FÖLJER AV SVERIGES ANSLUTNING TILL EUROPEISKA UNIONEN

Regleringen överensstämmer med skyldigheterna.

7. BEDÖMNING AV OM SÄRSKILDA HÄNSYN BEHÖVER TAS NÄR DET GÄLLER TIDPUNKTEN FÖR IKRAFTTRÄDANDE OCH OM DET FINNS BEHOV AV SPECIELLA INFORMATIONSINSATSER

Ikraftträdande

Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd beräknar vi ska beslutas och träda i kraft under augusti 2015. Den ska dock tillämpas från 1 januari 2015. Det råder ännu en viss osäkerhet omkring tidpunkten för beslut av föreskriften, eftersom vi inte kan besluta föreskriften innan förslag till förordning (2015:xx) om stöd för landsbygdsutveckling är beslutad.

Information om nya ersättningar

Jordbruksverkets huvudsakliga informationskanal är webbplatsen. På webbsidorna om alla stöd och ersättningar uppdateras kommer alla regler att finnas tillgängliga. Det har tydligt framgått under SAM-ansökansperioden att reglerna varit preliminära eftersom varken landsbygdsprogram eller förordning varit beslutade.

I arbetet med att införa ett nytt landsbygdsprogram med nya regler och ersättningsformer är det viktigt att informera alla företag som berörs. Det är dock svårt att publicera eller skicka ut material då det fortfarande råder osäkerhet omkring själva programmet. Det kan finnas en fara i att informera för tidigt om regler och villkor ändras. Men reglerna och villkoren i vårt förslag till föreskrifter och allmänna råd är så pass säkra nu att vi vill förslå ett förslag till föreskrifter och allmänna råd om dem. Inför SAM-ansökan 2015 skickades det ut information om stöd och ersättningarna. Av detta material framgick det på vilket sätt de olika stöd och ersättningarna skulle sökas, kortfattat vilka regler och villkor som gäller för respektive stöd och ersättning.

Utöver Jordbruksverkets allmänna information ska även länsstyrelserna informera lantbrukare. Jordbruksverket har informerat länsstyrelserna om det nya landsbygdsprogrammet och framförallt om ersättningarna, bland annat vid olika utbildningstillfällen under våren.

8. KONSEKVENSER FÖR LANDSBYGDEN

Vi bedömer att vårt förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd kommer att vara viktigt för landsbygden. Reglerna för de stöd och ersättningar som vi föreskriver om är viktiga, eftersom åtgärderna i föreskriften bedömer vi kommer att bidra till en positiv utveckling på landsbygden.

Stöden och ersättningarna är en mycket viktig del av landsbygdsprogrammet.

B FÖRETAG

Markera med x

() Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt B.

(X) Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt B.

1. BESKRIVNING AV ANTALET FÖRETAG SOM BERÖRS, VILKA BRANSCHER FÖRETAGEN ÄR VERKSAMMA I SAMT STORLEKEN PÅ FÖRETAGEN

Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd, berör de lantbrukare och lantbruksföretag som uppfyller de krav som ställs för respektive stöd och ersättning. För de olika ersättningarna kan det vara olika typer av företag som kommer ifråga men vi bedömer att de flesta är enmansföretag eller företag med ett fåtal anställda.

För ersättningarna för ekologisk produktion och för kompensationsstöd i landsbygdsprogram 2014-2020 ställs krav på att den eller de som söker olika ersättningar och stöd är aktiv lantbrukare, enligt artikel 9 i förordning(EU) nr 1307/2013.

Det framgår även av artikel 29 punkt 1 och artikel 31 punkt 2 i förordning (EU) 1305/2013 att de som söker dessa ersättningar och stöd och som inte uppfyller detta villkor inte kan söka ersättningar för ekologisk produktion eller kompensationsstöd.

Vi bedömer att ovanstående krav kan påverka kommuner och landsting men vi bedömer att för övriga delar av den föreslagna föreskriften inte ska påverka kommuner och landsting.

Betesmarker och slätterängar

De som berörs är de ungefär 30 000 företag som vi beräknar ska söka ersättningen.

Restaurering av betesmarker och slätterängar

De som berörs är de ungefär 300 företag som vi beräknar ska söka ersättningen.

Fäbodrar

De som berörs är de ungefär 230 företag som vi beräknar ska söka ersättningen.

Vallodling

De som berörs är de ungefär 10 000 företag som vi beräknar ska söka ersättningen.

Skötsel av våtmarker och dammar

De som berörs är de som vill söka ersättningen i landsbygdsprogram 2014-2020. Vi bedömer att det är ungefär lika många som vill söka framöver som innan. Sammanlagt hade 2 200 lantbrukare ett åtagande för skötsel av våtmarker under föregående period.

Ekologisk produktion och omställning ekologisk produktion

De som berörs är de ungefär 5 500 företag som vi bedömer söker ersättning för ekologisk produktion och ungefär 2 000 som vi bedömer söker ersättning för omställning till ekologisk produktion.

Kompensationsstöd

De som berörs är de ungefär 19 000 företag som vi bedömer kommer att söka ersättningen.

2. BESKRIVNING AV VILKEN TIDSÅTGÅNG REGLERINGEN KAN FÖRA MED SIG FÖR FÖRETAGEN OCH VAD REGLERINGEN INNEBÄR FÖR FÖRETAGENS ADMINISTRATIVA KOSTNADER.

Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd omfattar inga regler för att söka dessa stöd och ersättningar.

Kostnaderna för att söka dessa beräknas i arbetet med föreskrifter för ansökan, Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:2) om ansökan för jordbrukarstöd.

I kap. 29 §, Regeln om undantag kan innebära vissa administrativa kostnader som vi bedömer är väldigt små. Ett exempel på undantag kan vara om en lantbrukare behöver längre tid för att hinna så. I praktiken innebär det att lantbrukaren kontaktar länsstyrelsen som sin tur begär undantag hos Jordbruksverket för lantbrukarens räkning.

Inom ersättningarna för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion ska företagen följa de krav som finns i EU:s regelverk för certifiering av ekologisk produktion. Reglerna som vi nu föreslår för ersättningarna för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion ställer inga ytterligare krav på dokumentation än vad som redan finns i EU:s regelverk för certifiering.

3. BESKRIVNING AV VILKA ANDRA KOSTNADER DEN FÖRESLAGNA REGLERINGEN MEDFÖR FÖR FÖRETAGEN OCH VILKA FÖRÄNDRINGAR I VERKSAMHETEN SOM FÖRETAGEN KAN BEHÖVA VIDTA TILL FÖLJD AV DEN FÖRESLAGNA REGLERINGEN

Vi bedömer att föreslag till föreskrifter och allmänna råd inte innebär några extra kostnader utöver de som redan har beskrivits i punkten ovan.

4. BESKRIVNING AV I VILKEN UTSTRÄCKNING REGLERINGEN KAN KOMMA ATT PÅVERKA KONKURRENSFÖRHÅLLANDENA FÖR FÖRETAGEN

Miljöersättningar, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsstöd är frivilliga att söka för de lantbrukare och andra företag som är verksamma inom de områden där ersättning går att söka. Alla som söker åtagande och uppfyller villkoren för miljöersättningarna, ersättningarna för ekologisk odling och kompensationsstöd har rätt till ersättning.

För de lantbruksföretag som har möjlighet att söka kompensationsstöd är denna ersättning en mycket viktig del i dessa företags konkurrenskraft, då ersättningen ska gynna de företag i områden med mindre gynnsamt klimat och förutsättning för odling.

5. BESKRIVNING AV HUR REGLERINGEN I ANDRA AVSEENDEN KAN KOMMA ATT PÅVERKA FÖRETAGEN

Vi bedömer att företagen inte berörs i andra avseenden.

6. BESKRIVNING AV OM SÄRSKILDA HÄNSYN BEHÖVER TAS TILL SMÅ FÖRETAG VID REGLERNAS UTFORMNING

Reglerna är skrivna utifrån att många olika typer av företag ska ha möjlighet att söka de stöd och ersättningar som vi föreskriver om, så länge reglerna uppfylls. Därför är vår bedömning att ingen särskild hänsyn behöver tas till just små företag.

C KOMMUNER OCH LANDSTING

Markera med x

(X) Regleringen bedöms inte innebära förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter respektive förändringar av grunderna för kommunerna eller landstingens organisationer eller verksamhetsformer. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt C.

() Regleringen bedöms innebära förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter respektive förändringar av grunderna för kommunerna eller landstingens organisationer eller verksamhetsformer. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

D SAMRÅD

Förslag på nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd, har tidigare varit ute både på samråd och

remiss. Vi skickar förslaget till nya föreskrifter och allmänna råd på en ny remiss efter att landsbygdsprogrammet nu är beslutat.

D ÖVRIGT

Denna konsekvensutredning följer Tillväxtverkets mall för konsekvensutredning. Dock med tillägg med punkt 4, 7 och 8 under A och punkt C Kommuner och landsting.

E KONTAKTPERSONER

1 kap. Gemensamma bestämmelser och definitioner (utom betesmarksdefinitionen)

Elisabeth Fyhr
036- 15 62 39
[Elisabeth.Fyhr\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Elisabeth.Fyhr(at)jordbruksverket.se)

Betesmarksdefinitionen

Ingalill Rehn
036-15 50 00
[Ingalill.Rehn\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Ingalill.Rehn(at)jordbruksverket.se)

Karl Gunnar
036-15 52 23
[Karl.Gunnar\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Karl.Gunnar(at)jordbruksverket.se)

2 kap. Skala för avdrag på grund av villkorsfel

Christine Rolander
036- 15 52 72
[Christine.Rolander\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Christine.Rolander(at)jordbruksverket.se)

Malin Grahn
036-15 61 59
[Malin.Grahn\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Malin.Grahn(at)jordbruksverket.se)

3 kap. Betesmarker och slåtterängar

4 kap. Restaurering av betesmarker och slåtterängar

5 kap. Fäboddar

Christine Rolander
036- 15 52 72
[Christine.Rolander\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Christine.Rolander(at)jordbruksverket.se)

6 kap. Vallodling

Elisabeth Fyhr
036- 15 62 39
[Elisabeth.Fyhr\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Elisabeth.Fyhr(at)jordbruksverket.se)

7 kap. Skötsel av våtmarker och dammar

8 kap. Ekologisk produktion och omställning ekologisk produktion

Lena Söderman

036-15 58 17

[Lena.Soderman\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Lena.Soderman(at)jordbruksverket.se)

9 kap. Kompensationsstöd

Emma Lundin

036- 15 57 51

[Emma.Lundin\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Emma.Lundin(at)jordbruksverket.se)

Övergripande frågor föreskriftsprocessen

Saranda Daka

Tfn 036-15 59 26

[Saranda.Daka\(at\)jordbruksverket.se](mailto:Saranda.Daka(at)jordbruksverket.se)